

Izvještaj o transparentnosti 2022.

EY Bosna i Hercegovina

The EY logo consists of the letters 'EY' in a bold, white, sans-serif font. Above the 'Y' is a yellow chevron shape pointing to the right. The logo is positioned in the bottom right corner of the page, set against a background of a person's hands holding a camera on a boat deck, with a scenic view of a lake and mountains in the background.

EY

Building a better
working world

Sadržaj

Poruka rukovodilaca	3
O nama	5
Pravna forma, struktura vlasništva i upravljačka struktura	6
Organizacija EY mreže	7
Kreiranje dugoročne vrijednosti za društvo	8
Posvećenost održivom kvalitetu revizije	10
Infrastruktura koja podržava kvalitet	11
Usvojene profesionalne vrijednosti	14
Interni sistem kontrole kvaliteta	17
Prihvatanje klijenata i nastavak saradnje	19
Vršenje revizije	20
Pregledi i konsultacije	23
Rotacija partnera i duga povezanost	25
Program kontrole kvaliteta revizije	25
Eksterne kontrole kvaliteta revizije	26
Analiza utvrđivanja uzroka	26
Usklađenost sa zahtjevima regulative	27
Procedure poštovanja nezavisnosti	28
Ulaganje u izuzetne talente i kontinuirano obrazovanje	31
Razvoj zaposlenih u EY	32
Prihodi i naknade	36
Finansijske informacije	37
Naknade partnerima	37
Dodatak 1: Lista klijenata revizije koji su društva od javnog interesa	38
Dodatak 1: Lista klijenata revizije koji su društva od javnog interesa	39
Dodatak 2: Spisak registrovanih EYG kompanija članica	40

Poruka rukovodilaca

Ivan Rakić
EY BiH

Rukovodeći partner i
direktor

Dozvolite da Vam predstavimo Izvještaj o transparentnosti društva Ernst & Young d.o.o. Sarajevo („EY BiH“) za 2022. godinu. Uvažavamo činjenicu da naše zainteresovane strane žele da razumiju šta preduzimamo u cilju unapređenja kvaliteta revizije, upravljanja rizikom i očuvanja svoje nezavisnosti kao revizora. Ovaj izvještaj predstavlja jedan od načina na koji želimo da podijelimo sa Vama, našim zainteresovanim stranama, šta činimo po svim ovim pitanjima.

Obavljanje kvalitetnih revizija i dalje predstavlja naš glavni prioritet. Srž našeg djelovanja je težnja da služimo javnom interesu i omogućimo uspješan i odgovoran rast globalne EY mreže, uz ostvarivanje našeg cilja izgradnje boljeg poslovnog svijeta. Revizori igraju važnu ulogu u funkcionisanju tržišta kapitala širom svijeta kroz promociju transparentnosti i podržavanje povjerenja investitora. Kompanije, regulatori i druge zainteresovane strane računaju na nas da ćemo pružiti kvalitet na svakom angažmanu.

EY je fokusiran na ulaganje u alate koji nam omogućavaju poboljšanje kvaliteta rada, stvarajući najefikasnije timove i gradeći povjerenje kroz revizije koje obavljam.

Reputacija EY BiH zasniva se i temelji na pružanju visoko kvalitetnih, profesionalnih revizorskih usluga, objektivno i etički prema svakoj kompaniji kojoj radimo reviziju.

Nastavljamo da prihvatamo ciljeve transparentnosti Zakona o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine („FBIH“) i Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („RS“), koji zahtijevaju od statutarnih revizora privrednih društava od javnog interesa (PIEs) da objavljuju godišnji izvještaj o transparentnosti. Izvještaj o transparentnosti za 2022. godinu je u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji FBIH i Zakonom o računovodstvu i reviziji RS i pokriva poslovnu godinu koja završava 31. decembra 2022. godine

U ovom izvještaju možete saznati više o našoj posvećenosti održivom kvalitetu revizije (SAQ), na koji način usklađujemo profesionalne vrijednosti, o vršenju revizija i internih kontrola kvaliteta, kao i o našim praksama nezavisnosti i kako stvaramo dugoročnu vrijednost za naše ljude i društvo.

Fokus na pružanju revizija visokog kvaliteta ostao je naš najvažniji cilj tokom ovog turbulentnog perioda bez presedana, a naša svrha da stvaramo bolje poslovno okruženje i dalje naša vodilja.

Također predstavljamo najnovije informacije o našoj kontinuiranoj posvećenosti održivosti, i unutar EY organizacije i za EY klijente, koja predstavlja važan element u stvaranju dugoročne vrijednosti za sve zainteresovane strane. Na primjer, usluge EY odjeljenja za reviziju i uvjeravanja mogu pomoći klijentima i široj EY organizaciji da pruži odgovore investitorima i zainteresovanim stranama koji traže jasnije i transparentnije nefinansijske informacije. Nefinansijsko ili izvještavanje o upravljanju zaštitom životne sredine, društvenim i upravljačkim aspektom poslovanja (ESG) zahtijevaće mjerenje i izvještavanje o metrikama izvan uobičajenih elemenata finansijskog izvještaja, i uvjeravanja koja bi mogla biti važna u stvaranju dugoročne vrijednosti. EY organizacija je također na sopstvenom putu održivosti, koji je zahtijevao da postane karbonski neutralan do 2021. godine, a nakon postizanja karbonske neutralnosti 2020. godine ambicija je da do 2025. postigne neto nultu emisiju gasova sa efektom staklene bašte. EY BiH učestvuje u postizanju ovih ciljeva.

**Naš cilj: izgradnja
boljeg poslovnog
svijeta**

EY je posvećen izgradnji
boljeg poslovnog svijeta.

Kroz usluge revizije
pomažemo u izgradnji
povjerenja na tržištima
kapitala i ekonomijama
širog svijeta. Naši revizori
služe javnom interesu
vršeći revizije visokog
kvaliteta koje odlikuje
nezavisnost, integritet,
objektivnost i profesionalni
skepticiizam. Na taj način
štitimo i promoviramo
održiv i dugoročan kvalitet
usluga za naše
zainteresovane strane.

EY BiH je fokusirana na stalno unapređenje kvaliteta revizije i održavanje nezavisnosti uvažavajući nalaze eksternih i internih pregleda. Stalno unapređenje kvaliteta revizije zahtijeva preispitivanje prethodnih pristupa pri obavljanju revizije. Naša usredsređenost na stalno unapređenje oslanja se na ocjenu nalaza kontrola i preduzimanje korektivnih akcija.

Potreba za povjerenjem u finansijsko izvještavanje na našim tržištima kapitala nikada nije bila veća, a revizori igraju važnu ulogu u tom pogledu.

Pozivamo sve koji čitaju ovaj izvještaj - uključujući naše klijente i njihove investitore, članove komisija za reviziju, kompanije i regulatore da nastave da saraduju sa nama na unapređivanju naše strategije, kao i svih drugih oblasti obuhvaćenih ovim izvještajem.

Ivan Rakić
Rukovodeći partner i
direktor
Ernst & Young d.o.o. Sarajevo

Danijela Mirković
Vodeći partner za reviziju i
prokurista
Ernst & Young d.o.o. Sarajevo

O nama

O nama

Pravna forma, struktura vlasništva i upravljačka struktura

U Bosni i Hercegovini („BiH“) društvo Ernst & Young d.o.o. Sarajevo („EY BiH“) je društvo sa ograničenom odgovornošću, osnovano u Sarajevu, sa podružnicom u Banjoj Luci, koje je član Ernst & Young Global Limited (EYG), kompanije registrovane kao društvo sa ograničenom odgovornošću u Ujedinjenom Kraljevstvu (UK). U ovom Izvještaju, EY BiH će se pominjati kao „mi“, „nas“ i „naš“. EY se kolektivno odnosi na globalnu organizaciju kompanija članica EYG.

Vlasničku i upravljačku strukturu EY Bosna i Hercegovina možete pogledati na: <https://bizreg.pravosudje.ba>.

EY BiH nalazi se u Sarajevu, Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center), sa podružnicom u Banjoj Luci, Sime Šolaje 1A; i ima više partnera. Partneri su zaduženi za upravljačke funkcije EY BiH. Oni su odgovorni za svakodnevno rukovođenje i primjenu globalnih i regionalnih politika EYG na nivou države.

EY je organizovan u tri geografske oblasti-područja: Amerika, Azija-Pacifik i EMEIA (Evropa, Bliski Istok, Indija i Afrika). Ove oblasti obuhvataju niz regiona. Regione čine udruženja kompanija članica unutar geografskih granica (a u slučaju kompanija članica iz SAD - udruženja kompanija unutar te kompanije-članice) sa izuzetkom Regiona organizacije za pružanje finansijskih usluga (FSO) koji obrazuju određene kompanije članice koje pružaju finansijske

usluge u jednoj oblasti. EY BiH pripada oblasti EMEIA koju čine kompanije članice iz 94 države u Evropi. U okviru EMEIA postoji osam Regija. EY BiH pripada CESA regionu (Centralna, istočna i jugoistočna Evropa i centralna Azija).

Ernst & Young (EMEIA) Limited („EMEIA Limited“), društvo sa ograničenom odgovornošću iz Engleske, glavni je upravljački subjekt svih EYG društava u EMEIA oblasti. EMEIA Limited je odgovoran za koordinaciju kompanija članica i njihovu saradnju, ali nema kontrolu nad njima. EMEIA Limited je član EYG-a, međutim nema poslovnih aktivnosti, niti pruža profesionalne usluge.

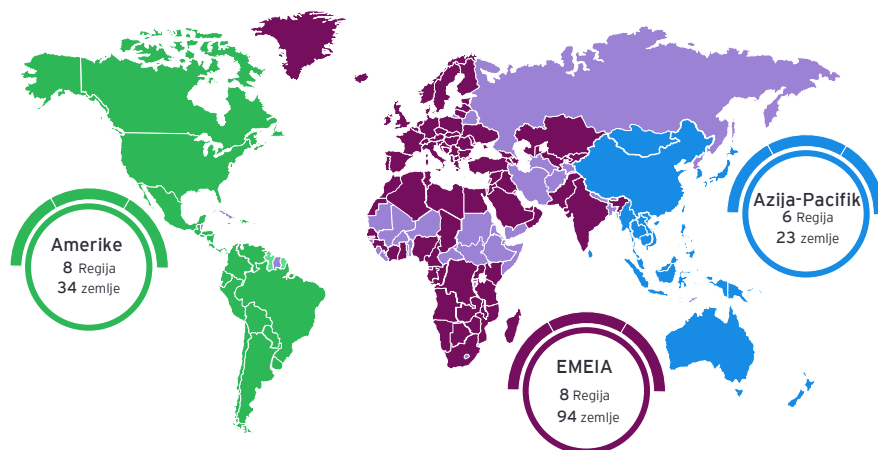
Svaki Region bira Regionalni forum partnera (RPF) čiji predstavnici predstavljaju Regionalno upravljačko tijelo. Partner koji je izabran kao predsjedavajući partner RPF-a također ima ulogu regionalnog predstavnika na Globalnom upravljačkom vijeću (vidjeti stranu 7.).

U Evropi je osnovano holding društvo EY Europe SCRL („EY Evropa“). EY Evropa je društvo sa ograničenom odgovornošću (SRL ili BV) osnovano u Belgiji. To je revizorsko društvo registrovano pri Institutu revizorskih društava (*Institut des Reviseurs d'Entreprises - „IRE-IBR“*) u Belgiji, ali ne obavlja revizije niti pruža profesionalne usluge.

U mjeri u kojoj to dopuštaju lokalni zakonski i regulatorni zahtjevi, EY Evropa je steklo, ili će steći, kontrolu nad društvima članovima EYG-a u evropskim zemljama. EY Evropa je član i EYG-a. EY Evropa je stekla kontrolu nad EY BiH 2019. godine.

Upravni odbor EY Evropa čine viši partneri kompanija članica EYG u Evropi. On upravlja i odgovoran je za sprovođenje i upravljanje strategijom EY Evrope.

EY oblasti, regioni i zemlje*

*Podaci prikazuju organizaciju nakon odvajanja EY kompanija članica iz Rusije i Bjelorusije iz globalne EY organizacije

EY je globalni lider u pružanju usluga revizije, poreskog savjetovanja, poslovnog savjetovanja, strateškog savjetovanja i savjetovanja pri poslovnim transakcijama. Širom svijeta, preko 350,000 pojedinaca u više od 150 zemalja ujedinjeni su u zajedničkom cilju stvaranja boljeg poslovnog svijeta, a povezuju ih zajedničke vrijednosti i puna posvećenost pružanju kvalitetnih usluga kao i poštovanju integriteta i profesionalnog skepticizma. Na današnjem globalnom tržištu, naš integrisani pristup je naročito važan za pružanje visokokvalitetnih usluga multinacionalnih revizija, koje obuhvaćaju skoro svaku zemlju na svijetu.

Takav integrisani pristup omogućava EY-u da se razvije i oslanja na širok raspon i dubinu stručnosti potrebnih za obavljanje takvih raznolikih i kompleksnih revizija.

EYG koordinira kompanije članice i promovira njihovu saradnju. EYG ne pruža profesionalne usluge, ali njegovi ciljevi uključuju promovisanje pružanja usluga izuzetno visokog kvaliteta klijentima, kompanija članica širom svijeta. Svaka kompanija članica je zasebno pravno lice. Njene obaveze i odgovornosti kao kompanije članice EYG su uređeni regulativom EYG-a i brojnim drugim ugovorima.

Struktura i glavna tijela globalne organizacije, opisana u tekstu ispod, odražavaju princip da EY kao globalna organizacija dijeli zajedničku strategiju.

Istovremeno, mreža posluje i na regionalnom nivou. Ovaj model poslovanja omogućava veću usmjerenost na zainteresovane strane u regijama, čime će se osigurati da kompanije članice izgrade snažnije veze sa klijentima i drugim interesnim grupama u svakoj zemlji i da odgovore na lokalne potrebe.

Globalno upravljačko vijeće (*Global Governance Council*)

Globalno upravljačko vijeće glavno je upravljačko tijelo EYG. Njega čine predstavnici iz svakog regiona, drugi slobodni predstavnici iz bilo koje firme članice, i nezavisni neizvršni predstavnici. Regionalne predstavnike, koji inače ne vrše druge visoko upravljačke funkcije, bira regionalni partnerski forum na mandat od tri godine sa mogućnošću za jedno uzastopno ponovno imenovanje. Globalno upravljačko vijeće savjetuje EYG o politikama, strategijama, kao i aspektima donošenja odluka od javnog interesa. Globalno upravljačko vijeće odobrava, na preporuku

Globalnog izvršnog tijela mnoga značajna pitanja koja mogu utjecati na EY.

Nezavisni neizvršni predstavnici (*Independent Non-Executives-INES*)

Do šest nezavisnih neizvršnih predstavnika (*INES*), imenovani su kao pojedinci izvan EY-a. Oni su viši lideri iz javnog i privatnog sektora, i posjeduju različita profesionalna iskustva iz različitih geografskih oblasti. Pružaju Globalnom upravljačkom vijeću i našoj globalnoj organizaciji kao cjelini značajan doprinos pružanjem različitih stanovišta i perspektiva, kao i širokih znanja. Oni čine i većinu Podkomiteta za pitanja od javnog interesa. Podkomitet se bavi aspektima donošenja odluka od javnog interesa, uključujući pitanja koja se tiču politika i procedura o uzbunjivanju, perspektive u pogledu stavova interesnih skupina i angažmana u raspravama o kvaliteti i upravljanju rizicima. *INES* su nominovani od strane posebnog odbora, odobreni od strane Globalnog izvršnog tijela i potvrđeni od strane Globalnog izvršnog odbora.

Globalno izvršno tijelo (*Global Executive*)

Globalno izvršno tijelo (*GE*) okuplja cijelo rukovodstvo EY-a na nivou pozicija, usluga i geografskih područja. Od 1. jula 2021. godine njime predsjedava Predsjednik i glavni izvršni direktor EYG-a, a uključuje i globalne rukovodeće partnere za usluge klijentima, rukovodeće partnere za geografske oblasti, lidere funkcija ljudskih resursa, upravljanja rizicima i finansijama; lidere globalnih poslovnih djelatnosti - revizije i uvjeravanja, poslovnog savjetovanja, strateškog savjetovanja i savjetovanja pri poslovnim transakcijama, poreskog savjetovanja, kao i globalnog lidera za javnu politiku, i jednog EYG partnera na rotaciji.

Globalno izvršno tijelo također uključuje Globalnog potpredsjednika za tržišta, Globalnog potpredsjednika za transformaciju, Glavnog rukovodioca za tehnologije, predsjedavajućeg Komiteta za globalne klijente, Predsjednika odbora za tržišta u razvoju, kao u predstavnike članica mreže iz tržišta u razvoju.

Globalno izvršno tijelo i Globalno upravljačko vijeće odobravaju kandidature za predsjednika EYG i potvrđuju imenovanje globalnih rukovodećih partnera. Globalno izvršno tijelo također potvrđuje imenovanje Globalnih zamjenika predsjednika. Globalno upravljačko vijeće odobrava i imenovanje Globalnog zamjenika predsjednika člana Globalnog izvršnog tijela.

Odgovornosti Globalnog izvršnog tijela uključuju promociju globalnih ciljeva i razvoj, odobrenje i, gdje je potrebno, implementaciju:

- ▶ Globalne strategije i planova
- ▶ Zajedničkih standarda, metodologije i politika koji će biti promovisani među kompanijama članicama
- ▶ Inicijativa vezanih za ljudske resurse, uključujući i kriterije i procese za pristupanje, vrednovanje, razvoj, nagrađivanje i penzionisanje partnera
- ▶ Programa zaštite i unapređenja kvaliteta
- ▶ Prijedloga vezanih za regulatorna pitanja i javne politike
- ▶ Pravila i smjernica kompanijama članicama, a koji se odnose na pružanje usluga internacionalnim klijentima, razvoj poslovanja, tržišta i brendiranje
- ▶ Razvoja novih fondova i investicionih prioriteta EY-a
- ▶ Godišnjih finansijskih izvještaja i budžeta EYG
- ▶ Preporuke Globalnog upravljačkog vijeća

Također ima moć da posreduje i donosi presude u sporovima između kompanija članica.

Globalni izvršni odbori
(GE committees)

Osnovani od strane Globalnog izvršnog tijela, Globalni izvršni odbori okupljaju predstavnike iz cijele organizacije i odgovorni su za davanje preporuka Globalnom izvršnom tijelu. Uz Globalni revizorski komitet, postoje drugi komiteti kao što su za reviziju i uvjeravanja, poslovno i poresko savjetovanje, strateško savjetovanje i savjetovanje pri poslovnim transakcijama, za globalna tržišta i ulaganja, za globalne klijente, za tržišta u razvoju, ljudske resurse, upravljanje rizicima.

Globalna radna grupa
(Global Practice Group)

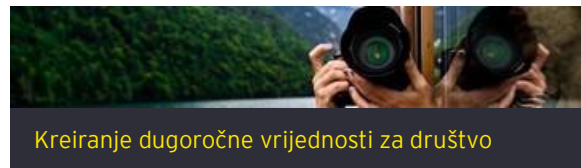
Ova grupa okuplja članove Globalnog izvršnog tijela, Globalnih izvršnih odbora, lidere regiona i lidere odjeljenja. Globalna radna grupa nastoji da obezbijedi da sve članice imaju istovjetno razumijevanje strateških ciljeva i dosljednu primjenu u okviru cijele organizacije.

EYG kompanije članice
(EYG member firms)

U skladu sa EYG propisima, sve kompanije članice obavezuju se da će slijediti ciljeve EY-a, kao što su pružanje besprijekorne, dosljedne, visokokvalitetne usluge širom svijeta. U tu svrhu, kompanije članice se obavezuju da primjenjuju globalne strategije i planove te održavaju zahtjevani obim pružanja usluga. One moraju poštovati zajedničke standarde, metodologije i politike uključujući i one vezane za revizorske metodologije, upravljanje kvalitetom i rizikom, nezavisnost, razmjenu znanja, ljudske resurse i tehnološku podršku.

Iznad svega, EYG kompanije članice se obavezuju da će obavljati svoje profesionalne prakse u skladu sa primjenjivim profesionalnim i etičkim standardima, kao i sa svim primjenjivim zahtjevima lokalnih regulativa. Ovu posvećenost integritetu i težnji da se urade prave stvari podržava naš globalni kodeks ponašanja i naše vrijednosti (vidjeti str. 15.). Pored prihvatanja pravila EYG, kompanije članice uključene su u još nekoliko sporazuma koji pokrivaju aspekte njihovog članstva u organizaciji EY-a, kao što je pravo i obaveza korištenja imena EY kao i razmjena znanja. Kompanije članice podliježu kontrolama koje ocjenjuju njihovo poštovanje EYG zahtjeva i politika koje regulišu pitanja kao što su nezavisnost, upravljanje kvalitetom i rizicima, revizorska metodologija i ljudski resursi. Kompanije članice koje nisu u mogućnosti da ispune obaveze kvaliteta kao i ostale zahtjeve EYG članstva, mogu se isključiti iz EY organizacije.

Kreiranje dugoročne vrijednosti za društvo

Mi u EY vjerujemo da je održivost posao svih. EY, kao organizacija, utječe na promjene stvarajući saveze i saradnje i uključujući svakog u svakom dijelu poslovanja da učestvuje. EY nastavlja da se fokusira na stvaranje, zaštitu i mjerenje dugoročne vrijednosti u sve četiri dimenzije svoje strategije *NexWave* – vrijednost ljudi, vrijednost klijenata, društvena vrijednost i finansijska vrijednost. Integracijom svih ovih dimenzija EY ispunjava svoju svrhu stvaranja boljeg poslovnog okruženja.

Preko savjetovanja vlada, kako da izgrade održive i inkluzivne ekonomije, do ohrabivanja biznisa da se fokusiraju i izvještavaju o njihovom kreiranju dugoročne vrijednosti za sve zainteresovane strane, usluge EY-a već igraju ključnu ulogu u ovome. Ipak, može i mora se uraditi mnogo više po tom pitanju.

Kao ponosni učesnik Globalnog dogovora *UN (UNGC)* od 2009. godine, EY je posvećen integraciji Deset principa Globalnog dogovora i Ciljeva održivog razvoja *UNDP*-a u strategiju, kulturu i funkcionisanje EY-a.

Između ostalog, ova posvećenost se ogleda u:

Korporativna odgovornost
vladajućih struktura

Korporativnu odgovornost u cijelom EY-u koordinira Upravljačko vijeće EY zaduženo za korporativnu odgovornost (*EY Corporate Responsibility Governance Council - CRGC*). Ovo tijelo uključuje članove Globalnog izvršnog tijela i predstavnike sa

viših rukovodećih pozicija u upravi EY-a širom poslovnih djelatnosti, funkcija i geografskih oblasti.

Težnja EY-a za društvenim utjecajem

Globalni program korporativne odgovornosti, *EY Ripples*, okuplja globalnu EY mrežu sa ciljem da ostvari pozitivan utjecaj na živote milijardu ljudi do 2030. godine. Do danas, inicijative *EY Ripples* programa su pomogle ukupno 76 miliona ljudi, i to:

- ▶ Snažnim fokusiranjem na tri oblasti (podrškom sljedećoj generaciji radno sposobnog stanovništva, radom sa preduzetnicima sa misijom, i ubrzavanjem ekološke održivosti) gdje ljudi iz EY-a svojim vještinama, znanjem i iskustvom mogu najviše doprinijeti.
- ▶ Saradnjom sa drugim organizacijama sličnih viđenja kako bi se stvorili ekosistemi koji mogu donijeti promjenu u većem obimu. Na primjer, *TRANSFORM* inicijativa sa *Unilever* i Ministarstvom vanjskih poslova Ujedinjenog Kraljevstva, čiji je cilj da promijeni živote 150 miliona ljudi širom supsaharske Afrike i Južne Azije do 2030. godine boreći se protiv nejednakosti.
- ▶ Dalja saradnja za stvaranje trajnog pozitivnog društvenog utjecaja kroz aktivnosti kao što je kreiranje programa za učenje zasnovanih na tekstu za učenike koji nemaju dovoljno znanja. EY je nedavno dobio *SAP Pinnacle nagradu za društveni utjecaj za 2022. godinu* za ovaj program.

Posvećenost ljudskim pravima

Globalno izvršno tijelo nedavno je potpisalo izjavu kojom potvrđuje svoju posvećenost podržavanju i zaštiti ljudskih prava. Ova posvećenost se fokusira na prava svih zaposlenih u EY, utjecaj angažmana kod klijenata, zainteresovane strane u EY lancima snabdijevanja i aktivnu inkluzivnost. Tokom prošle godine, EY se fokusirao na snažno upravljanje i izvještavanje u vezi sa ovom posvećenošću.

Težnja EY-a za smanjenjem emisije ugljen-dioksida

EY ima cilj da postane karbonski negativan 2021. godine, a karbonski neutralan 2025. godine. EY nastoji da to postigne značajnim smanjenjem apsolutne emisije ugljen-dioksida, a zatim uklanjanjem više od preostale količine svake godine. Da bi dostigle karbonsku neutralnost do 2025. finansijske godine, kompanije članice EY planiraju da smanje ukupnu emisiju za 40% širom Opsega 1, 2 i 3 (u odnosu na referentnu stavku 2019. finansijske godine), u skladu sa ciljem od 1,5°C, koji podržava

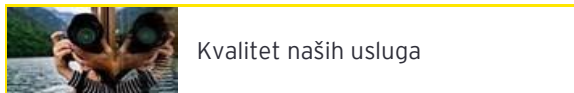
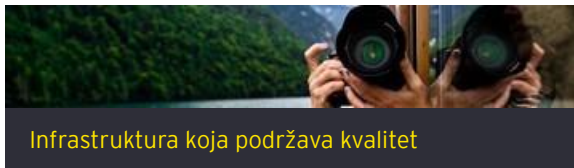
nauka i koji je odobrila Inicijativa za definisanje ciljeva smanjenja štetnih gasova na naučnoj osnovi (*Science Based Targets initiative - SBTi*). Konkretni postupci su:

- ▶ Smanjenje emisije ugljen-dioksida uzrokovane poslovnim putovanjima, sa ciljem da se postigne smanjenje od 35% do 2025. finansijske godine, u odnosu na referentnu stavku iz 2019. finansijske godine
- ▶ Smanjenje sveukupne potrošnje električne energije u kancelarijama i nabavka 100% obnovljive energije za preostale potrebe, i shodno tome pridruživanju *RE100* do 2025. finansijske godine
- ▶ Sastavljanje Ugovora o otkupu električne energije sa ciljem da se uveze više obnovljive energije u nacionalne mreže, nego što EY koristi
- ▶ Korištenje rješenja utemeljenih u prirodi i tehnologija za smanjenje ugljen-dioksida kako bi se uklonilo više ugljen-dioksida iz atmosfere nego što se emituje svake godine
- ▶ Opremanje EY timova odgovarajućim alatima za proračunavanje, a zatim i za sam rad na smanjenju količine ugljen-dioksida emitovanog tokom rada sa klijentima
- ▶ Zahtijevanje od EY dobavljača da, na osnovu potrošnje, postave ciljeve preporučene od strane nauke najkasnije do 2025. finansijske godine
- ▶ Investiranje u usluge i rješenja EY-a koja pomažu klijentima da kreiraju vrijednost postizanjem karbonske neutralnosti u svom biznisu i davanje rješenja za ostale izazove i prilike u oblasti održivog poslovanja

Posvećenost
održivom
kvalitetu revizije

Posvećenost održivom kvalitetu revizije

NextWave je globalna EY strategija i ambicija da klijentima, ljudima i društvu pruži dugoročnu vrijednost. Ova strategija je učvrstila poziciju EY-a kao kompanije koja može da se adaptira i donosi inovacije, dok svrha EY-a da Stvaramo bolje poslovno okruženje nastavlja da inspiriše ljude ne samo da pružaju usluge klijentima, nego i kako da koriste znanje, vještine i iskustvo EY-a u pružanju podrške zajednicama u kojima živimo i radimo. Uvidi i kvalitetne usluge koje pružamo pomažu u izgradnji povjerenja i pouzdanosti u tržišta kapitala i ekonomije širom svijeta.

Za EY usluge revizije i uvjeravanja, strategija NextWave zasnovana je na shvatanju da se tržišta suštinski mijenjaju zbog disrupcija u podacima i tehnologiji, klimatskih promjena, demografskih promjena i globalizacije, zbog čega EY mora hitno da odgovori na sve veću potrebu za povjerenjem.

Kao odgovor, EY nastavlja da koristi inherentnu snagu najveću prednost svojih kompanija članica u pružanju kvaliteta i izgradnji povjerenja – EY ljude. Unaprjeđivanjem svojih vještina i iskustava, dok također transformišu način na koji EY timovi rade kako bi podatke i tehnologiju stavili u centar usluga koje pružaju, oni bolje ispunjavaju EY svrhu da služe javnom interesu.

Kroz pristup koji na prvo mjesto stavlja podatke, što omogućava analitika i digitalni alati, EY timovi nastavljaju da pružaju visokokvalitetne revizije sa nezavisnošću, integritetom, objektivnošću i profesionalnim skepticizmom. Kompanije članice EY svojim revizorskim profesionalcima pružaju dodatnu obuku i omogućavaju im da pomognu u otkrivanju prevare. Pristup zasnovan na podacima i unaprijeđena obuka unaprjeđuju iskustvo EY timova, tako da oni mogu više vremena da posvete ocjenjivanju rizika i profesionalnom rasuđivanju.

Kompanije članice EY kontinuirano razvijaju reviziju za budućnost, uključujući sve sofisticiraniju analizu podataka, brzo dostavljanje detaljnijeg uvida i uvjeravanja koji podržavaju visok kvalitet revizije koju cijene i kompanije kojima EY vrši reviziju i tržišta kapitala.

Primjenjivanjem najsavremenijih tehnologija i sofisticiranih alata za analizu podataka, a u službi

javnog interesa, naši zaposleni imaju mogućnost da se povezuju i doprinose sveukupnoj svrsi EY-a, da *Stvaramo bolje poslovno okruženje*.

Kompanije članice EYG i njihova odjeljenja odgovorni su za kvalitetno obavljanje poslova. EY odjeljenja upravljaju cjelokupnim procesom pregleda kvaliteta izvršenih angažmana, ujedno i doprinose kvalitetu angažmana koji su u toku, što pomaže u postizanju usklađenosti sa svim profesionalnim standardima i našim politikama.

Globalni potpredsjednik za reviziju koordinira da li odjeljenja revizije svih kompanija članica poštuju EY politike i procedure.

Globalni odbor za nadziranje kvaliteta revizije

Globalni odbor za nadziranje kvaliteta revizije (*EY Global Audit Quality Committee - GAQC*) bitan je element kulture kontinuiranog napretka. Sastoji se od starijih rukovodilaca iz cijele EY organizacije koji imaju obimno, raznoliko i veoma aktuelno iskustvo. Ovaj odbor savjetuje rukovodioce revizije u mnogim aspektima poslovanja organizacije, funkcionisanja, kulture, strategije za razvoj talenata, rukovođenja i upravljanja rizicima koji mogu utjecati na kvalitet revizije.

Ovaj odbor razvija inovativne ideje i pristupe u pružanju revizije visokog kvaliteta i predstavlja forum za dijeljenje najboljih praksi kompanija članica EY. Odbor također pomaže u razvijanju Indikatora kvaliteta revizije (*AQIs*) i drugih oblika praćenja kvaliteta koji omogućavaju kontinuiran ciklus napretka.

Lideri zaduženi za kvalitet

Lideri zaduženi za kvalitet (*EY Quality Enablement Leaders - QEL*) predstavlja grupu viših rukovodilaca revizorskih odjeljenja širom svijeta, koji unaprjeđuju kvalitet revizije davanjem podrške timovima na angažmanima.

Njihove odgovornosti su: treniranje timova; pružanje podrške internim i eksternim ispitivanjima; savjetovanje timova o saniranju uzroka značajnih nedostataka u reviziji; predvođenje prakse i projektnog menadžmenta; pružanje podrške pri analizama rizika portfolija i implementiranje procesa koji se odnose na EY sistem upravljanja kvalitetom, uključujući globalne Indikatore kvaliteta revizije (*AQIs*).

Korištenjem *EY Canvasa* i programa *Milestones* (vidjeti stranu 20.), kao i veoma sofisticirane alate za vještačku inteligenciju (*AI*), lideri zaduženi za kvalitet su u mogućnosti da u realnom vremenu stvore sliku o kvalitetu vršenja revizije. To im zauzvrat pruža veću jasnoću o tome kako da rasporede resurse i pruže podršku revizorskim timovima i kompanijama u kojima se vrši revizija.

Funkcija profesionalne prakse

Globalni potpredsjednik Profesionalne prakse, koji se još naziva i Globalni direktor profesionalne prakse (*PPD*), je pod nadzorom Globalnog potpredsjednika za reviziju, i uspostavlja globalne politike i procedure kontrole kvaliteta revizije. Regionalni direktori profesionalne prakse su pod nadzorom Globalnog direktora profesionalne prakse i regionalnog rukovodećeg partnera za reviziju. Gore navedeno omogućava veći stepen uvjeravanja u objektivnost kvaliteta revizije i procesa konsultacija.

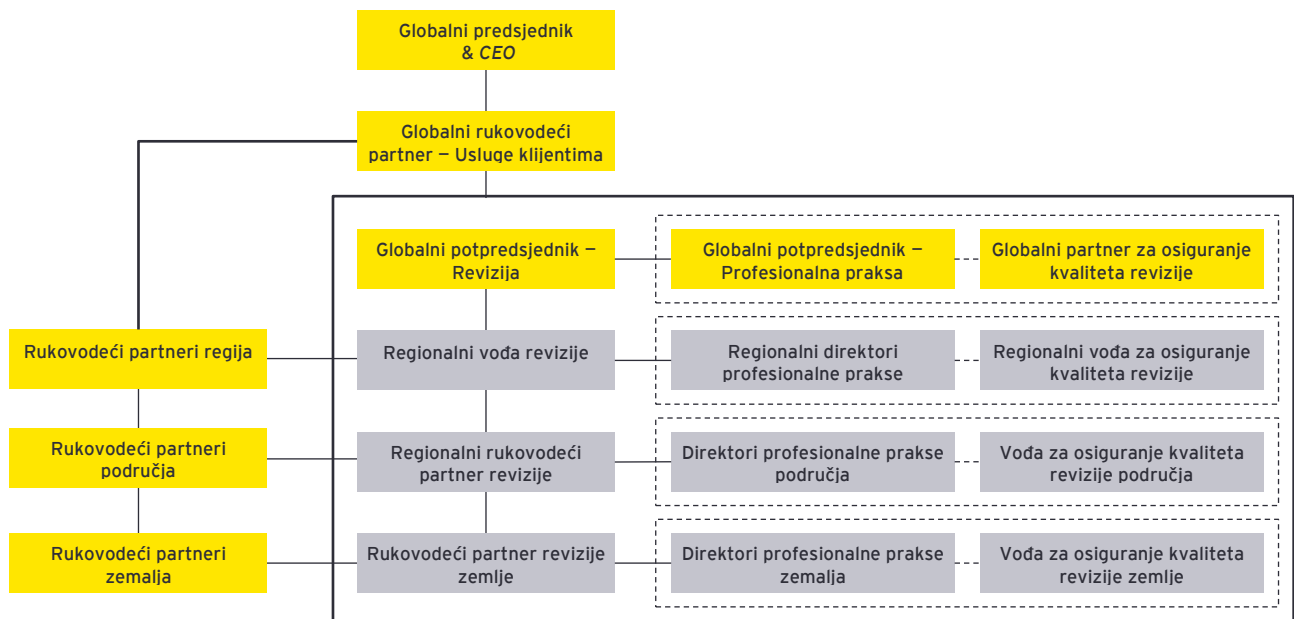
Globalni *PPD* i regionalni *PPD* također vode i nadziru grupu profesionalne prakse, globalnu i regionalnu mrežu eksperata koji pružaju konsultacije za tehnička pitanja iz oblasti računovodstvenih i revizorskih standarda, finansijskog izvještavanja, kao i aktivnosti nadgledanja profesionalne prakse i upravljanja rizicima.

Globalni *PPD* nadgleda i razvoj *EY Globalne revizorske metodologije (EY GAM)* i odgovarajuće politike i tehnologije tako da su u skladu sa relevantnim profesionalnim standardima i zakonskim zahtjevima. Pored toga, globalna grupa profesionalne prakse prati da li sve kompanije članice konzistentno i efikasno obavljaju reviziju uključujući i praćenje aktivnosti usavršavanja zaposlenih u kompanijama članicama. Direktori profesionalne prakse (*PPDs*) dostupni su za konsultacije sa revizorskim timovima svih kompanija članica, jer su preko rukovodilaca svake kompanije članice informisani o zaposlenima kompanija članica, *EY* klijentima i procesima.

Često se javlja potreba za dodatnim ekspertima u okviru globalne profesionalne prakse, uključujući mreže stručnjaka fokusiranih na:

- ▶ Izvještavanje o internim kontrolama i odgovarajućim aspektima *EY* revizorske metodologije
- ▶ Računovodstvo, reviziju i ispitivanje rizika za određene oblasti, industrije i sektore
- ▶ Pojedinačna, specifična, pitanja kao što su građanski i politički nemiri; pandemije i javni dug i odgovarajuće implikacije na računovodstvo, reviziju, izvještavanje i objelodanjanja
- ▶ Opšta pitanja vezana za revizorske angažmane uključujući i pitanja koja se odnose na efikasniju saradnju i komunikaciju sa komisijama za reviziju.

Upravljanje revizijom*

* Ilustrativni prikaz globalne strukture; stvarna struktura izvještavanja može varirati u zavisnosti od zakonskih, regulatornih i strukturalnih okvira

Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima predstavlja koordinisanje aktivnosti širom organizacije osmišljenih da pomognu našim ljudima sa usaglašavanjem na globalnom i lokalnom nivou i da podrže timove koji rade sa klijentima kako bi oni pružili usluge izvanrednog kvaliteta. Odgovornost za usluge visokog kvaliteta i preuzimanje rizika u vezi sa kvalitetom je na kompanijama članicama i njihovim odjeljenjima.

Između ostalog, Globalni rukovodeći partner za upravljanje rizicima pomaže u nadzoru upravljanja rizikom od strane kompanija članica, kao i drugih rizika kroz organizaciju kao dio šireg okvira za upravljanje rizicima (*ERM*) u kompaniji. Prioriteti ovog okvira se saopštavaju kompanijama članicama.

Globalni rukovodeći partneri za upravljanje rizicima su odgovorni za uspostavljanje dosljednog izvršavanja prioriteta pri upravljanju rizikom na globalnom nivou i za koordinisanje upravljanja rizicima širom EY-a.

Partneri u kompanijama članicama su zaduženi da predvide inicijative za upravljanje rizicima (uz podršku ostalog osoblja i profesionalaca), kao i da se usaglašavaju sa odjeljenjima po tom pitanju.

Kako se svijet oporavlja od posljedica pandemije COVID-19, Globalni partneri za upravljanje rizicima su aktivno tražili doprinos od kompanija članica EY o lekcijama naučenim sa stanovišta upravljanja krizama i kontinuiteta poslovanja. Ovaj proces osvrta nakon događaja doveo je do značajnih promjena u planiranju u EY vezano za njegov odgovor na krizu i upravljanja krizama na nivou kompanija članica i na globalnom nivou. Osnovnu promjenu pretstavlja veći stepen proaktivnosti, posebno u identifikaciji rizika koji se pojavljuju prije nego što izazovu značajan utjecaj, i davanje prioriteta rizicima od strane svake kompanije članice. Ovo omogućava Globalnom EY timu za bezbjednost i mreži regionalnih menadžera zaduženih za bezbjednost da rade direktno sa timovima za upravljanje krizama svojih kompanija članica u pripremi za najverovatnije prijetnje tako što će u svoje mreže za upravljanje krizama uključiti obuku i napredne faze pripravnosti.

Pored toga, Globalni partneri za upravljanje rizicima stavili su veći fokus na poslovnu otpornost u naporima planiranja kontinuiteta poslovanja u EY. Ključna komponenta ovog pristupa je uviđanje da se mnoge krize ne „dese“ - obično postoje indikatori faktora eskalacije kako se kriza razvija. Ovaj pristup omogućava kompanijama članicama EY da počnu da se bave ublažavanjem rizika dok nastavljaju da „posluju kao i obično“ u vrlo ranim fazama situacije koje mogu da utječu na poslovanje. Kreiranje

„matrica eskalacije“ oko nekoliko tekućih i veoma mogućih geopolitičkih događaja omogućilo je kompanijama članicama EY i regionalnim timovima za upravljanje kriznim situacijama u regionu da reaguju brže i efikasnije kako događaji eskaliraju. Pored toga, ove „matrice eskalacije“ i kontrolne liste naknadnih akcionih stavki prevazilaze tradicionalne probleme života i bezbjednosti radne snage udubljujući se u faktore koji bi mogli da utječu na sposobnost kompanija članica da efikasno vode posao, na primjer, poremećaji u bankarskim sistemima ili trajni cyber napadi na Internet sisteme.

- ▶ Ove promjene omogućavaju kompanijama članicama EY da efikasnije upravljaju značajnim krizama putem pripremljenog holističkog pristupa.

Globalna politika poverljivosti

Zaštita povjerljivih podataka usađena je u svakodnevne aktivnosti kompanija članica EY. Poštovanje intelektualnog kapitala i svih drugih osjetljivih podataka postiže se Globalnim kodeksom ponašanja, koji pruža jasan skup principa kao vodiča u ponašanju koje se očekuje od zaposlenih u EY-u. Globalna politika poverljivosti dodatno, detaljno, opisuje ovaj pristup zaštite informacija i odražava sve veću upotrebu zaštićenih podataka. Ova politika olakšava rad zaposlenima u kompanijama članicama EY-a i čini osnovni element šireg vodiča koji uključuje druge ključne politike o sukobu interesa, privatnosti ličnih podataka i čuvanje podataka. Drugi elementi ovog vodiča su:

- ▶ Uputstvo za društvene medije
- ▶ Uslovi za korištenje podataka

Dodatno, globalna politika o prijavljivanju prevara, nezakonitih radnji i drugih nepoštovanja zakona, propisa i EY kodeksa ponašanja zahtijeva od naših ljudi da govore o tome kada vide bilo kakvo ponašanje za koje se vjeruje da predstavlja kršenje važećeg zakona ili propisa, standarda ili EY globalnog kodeksa ponašanja. To uključuje neovlašteno ili nepravilno objavljivanje povjerljivih informacija.

Globalna politika o zaštiti ličnih podataka

Globalna politika o zaštiti ličnih podataka podržava i nadograđuje se na odredbe EY Globalnog kodeksa ponašanja u vezi sa poštovanjem i zaštitom ličnih podataka, u skladu s lokalnim zakonima i profesionalnim standardima. Nedavno je ažurirana u skladu sa Opštom uredbom o zaštiti podataka EU (*GDPR*) i ostalim lokalnim uredbama širom svijeta.

Cyber bezbjednost

Upravljanje rizicima velikih i kompleksnih napada na digitalne podatke dio je poslovanja za sve organizacije. Iako nijedan sistem nije imun na *cyber* napade, EY BiH je pažljiva u preduzimanju koraka potrebnih za zaštitu i čuvanje podataka klijenata.

EY metoda *cyber* bezbjednosti je proaktivna i uključuje primjenu tehnologije i procesa potrebnih za upravljanje i minimiziranje rizika od napada na digitalne podatke na globalnom nivou. EY alati za bezbjednost informacija i programi privatnosti podataka konzistentni su sa industrijskim standardima i primjenjivim lokalnim zahtjevima, dizajnirani su da zaštite od neovlaštenog pristupa sistemima i podacima. Postoji tim posvećenih internih i eksternih specijalista za *cyber* bezbjednost koji aktivno nadgledaju i osiguravaju zaštitu za EY sisteme.

Osim tehničkih i procesnih kontrola, od svih EY zaposlenih se zahtijeva pisana potvrda njihovog razumijevanja principa sadržanih u EY globalnom kodeksu ponašanja i njihova posvećenost da ih poštuju. Postoje, također, obavezne aktivnosti učenja o *cyber* bezbjednosti. Postoje razne politike koje opisuju dužnu pažnju koja mora biti posvećena tehnologiji i podacima, uključujući ali ne ograničeno na Globalnu politiku o informacionoj bezbjednosti i globalnu politiku o prihvatljivom korištenju tehnologije. EY politike i procesi o zaštiti digitalnih podataka prepoznaju važnost vremenski precizne komunikacije.

EY zaposleni dobijaju redovnu i periodičnu komunikaciju koja ih podsjeća na njihove odgovornosti koje se tiču ovih politika i generalne prakse svijesti o bezbjednosti.

Komponente sistema kontrole kvaliteta

U narednim poglavljima dat je prikaz osnovnih komponenti sistema kontrole kvaliteta revizije EY BiH, a koje uključuju:

- ▶ Usvajanje profesionalnih vrijednosti
- ▶ Interni sistem kontrole kvaliteta
- ▶ Prihvatanje klijenata i nastavak saradnje
- ▶ Vršenje revizija
- ▶ Preglede i konsultacije
- ▶ Rotaciju partnera i duga povezanost
- ▶ Program kontrole kvaliteta revizije
- ▶ Eksterne kontrole kvalitete revizije
- ▶ Usklađenost sa zahtjevima regulative

Usvojene profesionalne vrijednosti

Održivi kvalitet revizije

Kvalitet je osnova našeg rada i ključni dio naše odgovornosti u ostvarivanju povjerenja na tržištima kapitala. To se odražava i u programu Održivog kvaliteta revizije (*Sustainable Audit Quality - SAQ*) koji predstavlja najviši prioritet revizije.

SAQ uspostavlja snažnu upravljačku strukturu koja omogućava svakoj kompaniji članici da pruži revizije visokog kvaliteta. Program se sprovodi na lokalnom nivou, a koordinira i nadgleda na globalnom nivou. Riječ „održivo“ u imenu programa koristi se da pokaže da ovo nije jednokratna, kratkotrajna inicijativa, već kontinuirani proces unapređenja.

SAQ također stavlja implementaciju međunarodnih standarda za upravljanje kvalitetom, odnosno *ISQM 1* i *ISQM 2*, u EY-u u jaku poziciju jer:

- ▶ SAQ podstiče dosljednost i uniformnost kroz različite aktivnosti praćenja i sanacije, kao što su Globalni program *Milestone* i globalni proces analize osnovnog uzroka (*Root cause analysis*);
- ▶ SAQ postavlja jasne ciljeve i prioritete za upravljački tim revizije kako bi se utemeljio dosljedan fokus - primjeri ovoga uključuju okvir odgovornosti, globalne indikatore kvaliteta revizije i planove odgovora na akcioni plan.

SAQ sadrži šest komponenti: primjer sa vrha, izuzetan talenat, pojednostavljenje i inovacije, revizorska tehnologija i digitalna tehnologija, omogućavanje kvalitetne podrške i odgovornost. Osnova ovih stubova je služenje javnom interesu.

Implementacijom SAQ programa postignut je značajan napredak. EY-evi interni i eksterni nalazi pokazuju poboljšanje na globalnom nivou i veću dosljednost u izvršavanju poslova. Uključenost mreže lidera zaduženih za kvalitet i fokus na kulturu i ponašanje se ogledaju u rezultatima.

EY je nabavio vodeće tehničke alate koji poboljšavaju kvalitet i vrijednost revizije. Ovi alati uključuju *EY Canvas* - onlajn platformu za reviziju, *EY Helix* platformu za analizu i *EY Atlas* platformu za istraživanje.

EY Canvas olakšava upotrebu *Milestones* svojstva projektnog menadžmenta, što pomaže revizorskim timovima da drže korak sa izvršavanjem revizije i da budu uključeni u proces revizije. *EY Canvas Client Portal*, komponenta *EY Canvas* platforme, dodaje značaj ovoj platformi koja je sigurna i laka za korištenje, a koristi se za prenošenje podataka

između angažovanih timova i kompanija kojima se vrši revizija, i efektno nadzire tempo vršenja revizije.

Funkcionalnost programa *Milestones* omogućava kompanijama članicama EY da identifikuju kašnjenja u angažmanima kroz *QEL* mrežu širom svijeta, da razumiju razloge kašnjenja i preduzmu pozitivnu intervenciju kako bi timovi vratili tempo.

Pored toga, *EY Helix* i cijeli paket programskih alata za analizu podataka su ključni za otklanjanje rizika od prevare pri vršenju revizije. Povećavanjem zahtjevana upotrebe ovih alata odlučnije se reaguje na rizike pri reviziji kompanija koje se suočavaju sa ekonomskim poteškoćama, posebno u vrijeme pandemije. Ove godine se vrši šira implementacija ovih alata za analizu podataka.

EY Atlas je platforma koja radi na principu skladištenja podataka na oblaku i putem koje se moguće pristupiti i mogu pretraživati računovodstveni i revizorski sadržaji koji obuhvata i eksterne standarde, EY interpretacije i idejno liderstvo.

Trenutne inicijative Održivog kvaliteta revizije se fokusiraju na razumijevanju, upravljanju i ublažavanju rizika.

Iz perspektive revizorskog angažovanja, fokus je na podršci EY timovima u razumijevanju poslovanja kompanija koje su predmet revizije.

Naša kompanija nastavlja da bude lider u izvršavanju kvalitetnih revizijskih usluga tako što insistira na podacima i tehnologiji i sprovodi unaprijedene procjene rizika pri angažovanju. Iz perspektive upravljanja portfoliom revizije, EY je fokusiran na snabdijevanje *QEL* mreže neophodnim alatima za praćenje angažmana u procesu, identifikaciju timova koji nisu u toku i pružanje pozitivne intervencije.

Kvalitet revizije je nešto što svaki član tima mora razumjeti i biti mu posvećen u lokalnoj primjeni. *SAQ* je važan za sve naše ciljeve i ambicije, a svaki regionalni vođa sprovodi nadzor nad naporima da se ti ciljevi postignu.

One pokazuju da je kvalitet revizije najvažniji faktor u našem odlučivanju i ključna mjera na kojoj se zasniva naša profesionalna reputacija.

Primjer sa vrha

Postavljanje primjera sa vrha je odgovornost rukovodstva EY BiH koji su posvećeni *Izgradnji boljeg poslovnog svijeta (Building a better working world)* kroz svoje ponašanje i aktivnosti. Naši zaposleni shvataju da kvalitet i profesionalna odgovornost počinje sa njima i pored važnosti primjera sa vrha. Naše zajedničke vrijednosti koje inspirišu naše

zaposlene i koje ih vode na pravi put, kao i naša predanost kvalitetu, su ugrađene u ono što mi predstavljamo i u sve što radimo.

Naš pristup poslovnoj etici i integritetu je utkan u naš Globalni kodeks ponašanja kao i u našu kulturu konsultacije, programe treninga kao i u interne komunikacije. Više rukovodstvo redovno naglašava značaj obavljanja kvalitetnog posla i usaglašenosti sa profesionalnim standardima i EY politikom kroz komunikaciju i davanjem ličnog primjera. Također, kompanije članice EY ocjenjuju kvalitet pruženih profesionalnih usluga, kao glavnog pokazatelja u ocjenjivanju rada i nagrađivanju zaposlenih.

Naša kultura snažno podržava saradnju i pridaje veliki značaj konsultacijama prilikom rješavanja složenih računovodstvenih i revizijskih pitanja, kao i pitanja finansijskog izvještavanja, regulative i nezavisnosti. Smatramo da je važno da revizorski timovi tačno prate savjete konsultacija i naglašavamo to kada je potrebno.

Naš stav je da nijedan klijent nije važniji od naše profesionalne reputacije - reputacije EY BiH i reputacije svakog našeg zaposlenog.

Globalni kodeks ponašanja

Promovišemo kulturu integriteta kod svih EY profesionalaca. Globalni kodeks ponašanja pruža jasan skup standarda i pravila ponašanja koji usmjerava naše akcije i način poslovanja. Globalni kodeks ponašanja je organizovan u pet kategorija:

1. Rad sa kolegama
2. Rad sa klijentima i ostalima
3. Postupanje sa profesionalnim integritetom
4. Održavanje naše objektivnosti i nezavisnosti
5. Zaštita podataka, informacija i intelektualnog kapitala

Primjenom naših procedura za praćenje usklađenosti sa globalnim kodeksom ponašanja i putem učestalog komuniciranja, nastojimo stvoriti okruženje koje podstiče sve zaposlene na odgovoran rad, uključujući i izvještavanje nedoličnog ponašanja bez straha.

Prava uzbunjivača

EY Ethics Hotline, omogućava našim ljudima u EY-u, klijentima i drugima izvan organizacije, da na različite načine anonimno prijave aktivnosti koje mogu uključivati neetično i nedolično ponašanje, a koje može dovesti do kršenja profesionalnih standarda. Sa *EY Ethics Hotline*, na globalnom nivou, upravlja

vanjska organizacija koja pruža povjerljivo i, po želji, anonimno prijavljivanje putem telefonske linije.

Nakon što *EY Ethics Hotline* registruje prijavu (preko telefona ili preko Interneta), istoj se odmah pridaje pažnja. U zavisnosti od sadržaja prijave, odgovarajuće osobe iz odjeljenja za upravljanje rizicima, ljudskih resursa, pravnih ili drugih funkcija su uključene u rješavanje prijave. Procedura je identična i u slučaju pitanja prijavljenih izvan *EY Ethics Hotline*.

Raznolikost, pravičnost i inkluzivnost

Kompanija EY je dugi niz godina posvećena idejama raznolikosti i inkluzivnosti. Ova posvećenost formiranju raznolikih i inkluzivnih timova koji postižu visoke rezultate je posebno bitna u odjeljenju revizije, gdje raznovrsne perspektive pospješuju profesionalnu skeptičnost i kritičko razmišljanje. Veća raznolikost i inkluzivnost vode boljim odlukama, stimuliraju inovativnost i doprinose hitrosti u organizaciji.

EY već decenijama radi na raznolikosti i inkluzivnosti. Iako je već postignut značajan napredak, EY se pod utjecajem *NextWave* strategije i ambicije posvetio ubrzanju napretka po pitanjima raznolikosti i inkluzivnosti u cijeloj organizaciji. Globalno izvršno tijelo se potpisivanjem Izjave o raznolikosti i inkluziji Globalnog izvršnog tijela (*Global Executive Diversity & Inclusion Statement*) na vidljiv način potrudilo da ljudi u EY-u i tržište ubrzaju projekat raznolikosti i inkluzivnosti. Pored toga što potvrđuje da su raznolikost i inkluzivnost ključne u biznisu, ovim postupkom se postiže to da kompanije članice EY-a brinu o napretku koji počinje od vrha.

EY je također nedavno pokrenuo Globalni revizorski osnovni model očekivanja po pitanju raznolikosti, pravičnosti i inkluzivnosti (*Global Assurance DE&I model*) u praksi revizije kako bi ubrzao napredak na ovom polju. On uključuje skup globalno primjenljivih osnovnih očekivanja za raznolikost, pravičnost i inkluzivnost u svim procesima za talente revizije, i sastoji se od ideja i inicijativa koje mogu da unaprijede raznolikost, pravičnost i inkluzivnost u okviru ovih procesa.

Posljednjih godina se posebno fokusiramo na promovisanje rodne raznolikosti. 33% novih partnera u reviziji na globalnom nivou, koji su promovisani 1. jula 2022. godine, bile su žene i izgrađena je jaka mreža ženskog rukovodstva, što podržava i činjenica da su od svih zaposlenih na globalnom nivou u 2021. godini, 52,5% bile žene.

Inkluzivne organizacije značajno povećavaju moć različitosti. Zaposlenima je potrebno da znaju da rade za organizaciju koja ih ne cijeni samo kao individue, već i vidi njihove razlike kao vrline i cijeni način na

koji i one doprinose njihovom poslu. Njegovanje osjećanja pripadnosti ključno je kako bi EY privukao najtalentovanije pojedince i pomaže našim profesionalcima da ostanu motivirani i angažirani.

U anketi zaposlenih iz marta 2022. godine, 78% revizora je reklo da EY pruža radno okruženje u kojem se osjećaju slobodnim da budu ono što jesu, što je povećanje od 2% u odnosu na istraživanje iz marta 2021. godine.

Rukovodioci širom EY-a smatraju da su raznolikost i inkluzivnost prioriteti, i one predstavljaju glavne parametre u radu HR-a. Sa ciljem da se omogući veća odgovornost širom EY organizacije, program za praćenje raznolikosti, pravičnosti i inkluzivnosti na globalnom nivou (*Global D&I Tracker*) omogućava praćenje napretka u odnosu na dosljedne parametre raznolikosti, pravičnosti i inkluzivnosti, kao i izvještavanja širom organizacije. Kompanija EY je također kreirala Globalnu radnu grupu za društvenu jednakost (*Global Social Equity Task Force - GSET*) čiji je zadatak da kreira objedinjen plan mjera koje će se boriti protiv nejednakosti i diskriminacije, uključujući rasizam. Kao globalna organizacija, EY ima priliku da se pozabavi utjecajem nejednakosti i nepravde i podstakne napredak unutar EY organizacije i šire. EY se zalaže za unapređenje društvene jednakosti i inkluzivnog rasta i suprotstavljanje nepravdi, pristrasnosti, diskriminaciji i rasizmu. Društvena pravičnost znači da nam je cilj da svaka osoba u EY BiH ima pristup resursima i mogućnostima koje su im potrebne, s obzirom na različite polazne tačke i različite potrebe. To također znači uklanjanje prepreka za mogućnosti i inkluzivna iskustva, što može dovesti do nejednakih ishoda. EY vjeruje da kompanije imaju direktan utjecaj na rješavanje ovih nedostataka i stvaranje boljeg radnog okruženja, kroz timove, liderstvo i kulturu u timovima, kao i zadatke i vrijednost posla, kao i način na koji se donose odluke o procjeni učinka, napredovanju i imenovanju.

Naše vrijednosti: ko smo mi

1 Pojedinci koji pokazuju integritet, poštovanje i neguju timski rad	2 Pojedinci koji su energični, puni entuzijazma i spremni da vode	3 Pojedinci koji grade veze čineći prave stvari
---	--	--

Struktura

Ugled EY u BiH zasnovan je na pružanju usluga revizije koje su izvršene profesionalno u duhu nezavisnosti, objektivnosti i etičnosti. EY nastavlja da investira u promovisanje objektivnosti, nezavisnosti i profesionalnog skepticizma. Ovo su fundamentalni atributi revizije visokog kvaliteta.

Uloga EY BiH kao revizora je da pruži uvjerenje da su finansijski izvještaji revizorskih klijenata objektivno i istinito prikazani. Mi okupljamo kvalitetne timove koji pružaju usluge našim klijentima, polazeći od našeg iskustva i ekspertize o industrijama i uslugama. Kontinuirano težimo da unaprijedimo kvalitet i proces rukovođenja rizikom kako bi kvalitet usluge koji pružamo našim klijentima ostao na visokom nivou.

U današnjem okruženju koje karakteriše kontinuirana globalizacija i brz protok kapitala, kvalitet naših revizorskih usluga veoma značajan. Kao dio naše *NextWave* strategije, posvećeni smo kontinuiranom i intenzivnom investiranju u razvoj i održavanje revizorske metodologije, alata i drugih resursa koji su neophodni da bi se pružila usluga revizije visokog kvaliteta.

Dok tržište i akcionari zahtijevaju visok kvalitet usluge, zahtijeva se i povećanje efektivnosti i efikasnosti pružanja usluga revizije. EY kontinuirano nastavlja da istražuje načine na koje će da poboljša efektivnost i efikasnost revizorske metodologije i procesa uz očuvanje kvaliteta revizije.

Radimo na tome da razumijemo gdje kvalitet naših usluga možda nije u potpunosti usaglašen sa našim očekivanjima, kao i očekivanjima akcionara, uključujući i zahtjeve regulatornih tijela u Federaciji BiH i RS-u. Težimo da iz naših iskustava iz internih i eksternih kontrola identifikujemo razloge za odstupanja u kvalitetu kako bismo kontinuirano unapređivali kvalitet usluga revizije.

Efektivnost sistema kontrole kvaliteta

EY je osmislio i implementirao sveobuhvatan skup globalnih politika i praksi kontrole kvaliteta, koji je detaljnije opisan u nastavku ovog izvještaja. Ove politike i prakse zadovoljavaju zahtjeve Međunarodnih standarda upravljanja kvalitetom izdatih od strane Odbora za međunarodne revizijske standarde (IAASB). EY BiH je usvojio ove globalne politike i

procedure, te ih je dopunio specifičnostima koje zahtijeva zakonska i profesionalna regulativa u Federaciji BiH i RS-u, kako bi zadovoljio specifične poslovne i regulatorne zahtjeve.

Također, mi sprovodimo globalni EY program kontrole kvaliteta revizije (AQR) kojim se na godišnjem nivou ocjenjuje da li je sistem kontrole kvaliteta efektivno funkcionisao, a u cilju obezbjeđenja razumnog uvjerenja da EY u BiH i njegovi zaposleni ispunjavaju primjenljive profesionalne i EY standarde, kao i standarde koji se zahtijevaju od strane regulatora.

Rezultati programa kontrole kvaliteta revizije (AQR) kao i rezultati eksternih kontrola se ocjenjuju i komuniciraju u EY BiH kako bi obezbijedili osnovu za stalno unapređenje kvaliteta revizije, a u skladu s najvišim standardima profesije.

Globalno izvršno tijelo je odgovorno za koordinisanje implementacije programa poboljšanja kvaliteta. Shodno tome, ovo tijelo vrši pregled rezultata našeg internog AQR programa kao i nalaza eksternih regulatora kao i svih ključnih akcija usmjerenih na oblasti koje treba unaprijediti.

Najnoviji rezultati ovakve provjere uključujući i povratnu informaciju nezavisnih eksternih regulatora u EY BiH omogućili su nam da zaključimo da su naši sistemi internih kontrola osmišljeni na adekvatan način kao i da efektivno funkcionišu.

Implementacija ISQM 1 standarda

U septembru 2020. godine, Odbor za međunarodne revizijske standarde (IAASB) odobrio je standard upravljanja kvalitetom koji sadrži značajne promjene u načinu na koji profesionalne računovodstvene kompanije upravljaju kvalitetom. Međunarodni standard upravljanja kvalitetom 1 (ISQM 1) zamijenio je trenutni Međunarodni standard kontrole kvaliteta 1 (ISQC 1) i zahtijevaće proaktivni pristup zasnovan na riziku prilikom upravljanja kvalitetom na nivou kompanije.

ISQM 1 od kompanija zahtijeva da osmisle, primjene, nadgledaju i procijene cjelokupan sistem upravljanja kvalitetom (SQM) koji u razumnoj mjeri pruža uvjerenje da kompanija ispunjava propisane ciljeve kvaliteta.

Standard uključuje jasnije zahtjeve za upravljanje, rukovodstvo i kulturu profesionalnih računovodstvenih kompanija i uvodi proces procjene rizika koji će firme primjenjivati da procijene rizike prilikom ostvarivanja ciljeva kvaliteta i da na odgovarajući način odgovore na te rizike. Ovaj standard također zahtijeva pomno praćenje standarda upravljanja kvalitetom (SQM) kako bi se

utvrdili nedostaci koji treba ispraviti i postavio osnov za evaluaciju opšte efikasnosti standarda upravljanja kvalitetom (SQM).

Standard opisuje integrisani i iterativni pristup SQM-u zasnovan na prirodi i okolnostima kompanije i angažmana koje obavlja. Također uzima u obzir promjene u praksi i različite modele poslovanja kompanija (npr. korištenje tehnologije, mreže i multidisciplinarnu kompanije).

Pristup koji EY primjenjuje je implementacija SQM-a je njegova dosljedna primjena u cijeloj mreži kompanija članica kako bi se promovisao kvalitet angažmana i operativna efikasnost. Ovo je posebno važno u globalnoj ekonomiji gdje su mnoge revizije multinacionalne i uključuju angažovanje drugih kompanija članica EY.

EY je razvio konzistentne okvire i mogućnosti za implementaciju SQM-a unutar EY BiH. Na primjer, EY je uspostavio pristup potrebnom procesu procjene rizika koji uključuje ulazne podatke i povratne informacije iz svih EY servisnih linija, funkcija i geografskih oblasti kako bi se razvili globalni osnovni minimumi, uključujući ciljeve kvaliteta (zasnovane na zahtjevima *ISQM 1*), rizike i odgovore vezane za kvalitet (uključujući ključne kontrole) za koje se pretpostavlja da su primjenljivi na EY kompanije članice.

Kompanije članice EY-ja imaju odgovornost da procijene globalne osnovne minimume (npr. Rizike po kvalitet, politike, tehnologije i ključne kontrole) i utvrde da li kompanija članica treba da dopuni ili prilagodi globalne osnovne minimume kako bi mogli da se primjene (npr. dodatni rizici po kvalitet, ukoliko je potrebno izmijeniti politiku kako bi bila u skladu sa lokalnim zakonima i propisima i dodatnim ključnim kontrolama).

Koristeći ovaj pristup za implementaciju *ISQM 1*, EY se nadograđuje na odgovore koji su već na snazi u trenutnom okviru *ISQC 1* kako bi uspostavio SQM u okviru *ISQM 1*.

Dodatno, razvijeni su okviri za obavljanje aktivnosti praćenja i sanacije (kao što su identifikacija i evaluacija nedostataka, izvođenje analize osnovnih uzroka i razvoj planova sanacije), kao i okvir za obavljanje godišnjeg procesa evaluacije. Ove okvire podržavaju IT aplikacije kako bi se postigla dosljednost u implementaciji SQM-a u svim EY kompanijama članicama.

Vjerujemo da će implementacija *ISQM 1* biti korisna za poboljšanje kvaliteta na nivou kompanije i angažmana jer je efikasan SQM temelj za postizanje dosljednog kvaliteta angažmana. Pored toga, nadovezuje se na snažne EY procese i kontrole kako bi kvalitet podigao na viši nivo; i predstavlja sljedeću

fazu na putu stalnog poboljšanja, koji je započeo EY programom održivog kvaliteta revizije.

EY kompanije članice su na kraju odgovorne za osmišljavanje, izvođenje i rad svog SQM-a, uključujući godišnji zaključak evaluacije.

Standard zahtijeva od kompanija da implementiraju SQM do 15. decembra 2022. godine. EY BiH nastavlja da radi na implementaciji novog standarda zajedno sa EY SQM programom transformacije. Ključni koraci uključuju:

- ▶ Pregled globalnih osnovnih ciljeva kvaliteta i rizika po kvalitet kako bi se utvrdilo da li su potrebni dodatni ciljevi za očuvanje kvaliteta i/ili rizici po kvalitet
- ▶ Pregled i razumijevanje globalnih resursa (tj. globalnih politika i tehnologija) i njihove primjene ili upotrebe od strane zemlje u svom SQM-u
- ▶ Provjera i prilagođavanje globalnih osnovnih ključnih kontrola
- ▶ Identifikovanje i dokumentovanje ključnih kontrola EY BiH
- ▶ Sprovođenje uputstava i testiranja uzoraka
- ▶ Identifikovanje poboljšanja postojećeg sistema kontrole kvaliteta kako bi se postigla usklađenost sa novim standardom

Indikatori kvaliteta revizije

Kvalitet revizije ne definišu profesionalni standardi, i zainteresovane strane mogu imati različita viđenja toga kako kvalitet treba izmjeriti. Iako nijedan parametar ili set parametara o kojima se može izvještavati ne možemo posmatrati kao isključivi indikator kvaliteta revizije, određeni set parametara nam može ukazati na kvalitet revizije.

Rukovodioci odjeljenja revizije i uvjeravanja koriste kombinaciju parametara i indikatora kvaliteta revizije da nagledaju sprovođenje strategije i vizije EY-a na lokalnom nivou. Ovi parametri i indikatori obuhvataju eksternu i internu provjeru rezultata, dostignuća *Milestones* programa, anketiranje ljudi i stope zadržavanja.

Elementi koji se nadgledaju i mjere preko prikaza indikatora kvaliteta revizije su u skladu sa EY okvirom odgovornosti i podliježu godišnjoj kontroli kako bi se osiguralo da oni ostaju relevantni i da su u skladu sa inicijativama vezanim za kvalitet.

Globalni prikazi indikatora kvaliteta revizije daju informacije rukovodiocima o tome da li određeni potezi imaju odgovarajući efekat, na vrijeme upozoravaju ukoliko je potrebna intervencija i potpomažu efikasnost sistema upravljanja kvalitetom u EY-u.

Prihvatanje klijenata i nastavak saradnje

Globalna politika prihvatanja klijenata i angažmana

Globalna EY politika prihvatanja novog klijenta i nastavka pružanja usluga postojećem klijentu definiše principe kako bismo odredili da li prihvatimo novog klijenta i/ili novi angažman, odnosno da li nastavljamo saradnju sa već postojećim klijentom. Ovi principi su fundamentalni za održavanje kvaliteta, upravljanje rizikom, zaštitu naših zaposlenih i ispunjenje zahtjeva regulatornih tijela. Ciljevi ove politike su:

- ▶ Uspostavljanje rigoroznog procesa za ocjenu rizika i donošenje odluke o prihvatanju novog klijenta i angažmana, odnosno nastavka saradnje sa postojećim klijentom
- ▶ Ispunjavanje zahtjeva nezavisnosti
- ▶ Identifikovanje i eliminisanje konflikta (sukoba) interesa
- ▶ Identifikovanje i neprihvatanje klijenata ili angažmana koji nose visok rizik
- ▶ Konsultacije sa EY profesionalcima i stručnjacima kako bi se identifikovale dodatne procedure rukovođenja rizikom za specifične visokorizične oblasti i
- ▶ Usaglašenost sa zakonskom regulativom kao i zahtjevima struke

Pored toga, globalna EY politika o sukobu interesa definiše globalne standarde za rješavanje kategorija potencijalnih sukoba interesa i proces njihovog identifikovanja. Također uključuje odredbe za ublažavanje potencijalnih sukoba interesa što je brže i efikasnije moguće, koristeći odgovarajuće zaštitne mjere. Takve mjere zaštite mogu uključivati pribavljanje saglasnosti klijenta da djeluje za drugu stranu gdje može postojati sukob interesa, uspostavljanje odvojenih angažovanih timova koji bi radili za dvije ili više strana, implementaciju odgovarajućih praksi separacije između angažovanih timova ili odbijanje angažmana kako bi se izbjegao identifikovan sukob.

EY Globalna politika sukoba interesa i povezane smjernice, uzimaju u obzir rastuću kompleksnost naših angažmana i odnosa sa klijentima, kao i potrebu za blagovremenošću i preciznošću reagovanja na zahtjeve klijenta, bili su jedan od predmeta ažuriranja. Pored toga politike i smjernice usklađene su sa standardima koje je izdao Odbor za Međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA).

Primjena politike u praksi

EY Proces za prihvatanje klijenata i angažmana (*Process for Acceptance of Clients and Engagements - PACE*) je sistem za efikasnu koordinaciju prihvatanja klijenata i nastavka saradnje u skladu sa globalnim politikama kompanija članica. *PACE* vodi korisnika korak-po-korak kroz zahtjeve za prihvatanje klijenta i nastavak saradnje, te ga povezuje sa resursima i informacijama potrebnim za procjenu poslovnih prilika i povezanih rizika.

Postupak prihvatanja novog klijenta sadrži pažljivo razmatranje rizika povezanih sa potencijalnim klijentom i nekoliko procedura *due diligence*-a. Prije nego što prihvatimo, novog klijenta ili novi angažman, moramo da odredimo da li imamo dovoljno resursa da pružimo kvalitetne usluge, naročito u oblastima sa kompleksnim pitanjima, a potom da razmotrimo da li su usluge koje klijent traži od nas primjerene. Postupak odobrenja je rigorozan, a ni jedan novi revizorski angažman ne može se prihvatiti bez odobrenja našeg Direktora Profesionalne Prakse (PPD).

Tokom godišnjeg postupka potvrđivanja nastavka saradnje sa klijentom, razmatramo pružene usluge i mogućnost nastavka pružanja kvalitetne usluge i potvrđujemo da li klijent dijeli predanost EY BiH kvalitetnim i transparentnim finansijskim izvještajima. Pored toga partner nadležan za reviziju zajedno sa rukovodiocem odjeljenja revizije, na godišnjem nivou razmatra odnos sa klijentom kako bi se utvrdilo da li je nastavak saradnje primjeren.

Kao rezultat ovog razmatranja, neke se revizije utvrđuju kao kompleksne i time podliježu dodatnoj kontroli – nadzoru tokom procesa revizije, dok se sa nekim revizorskim klijentima saradnja prekida. Kao i kod postupka prihvatanja novog klijenta, naš regionalni Direktor Profesionalne Prakse (PPD) je uključen u postupak odlučivanja o nastavku saradnje sa klijentom.

Odluka o prihvatanju i odluka o produžetku saradnje sa klijentom se donosi uzimajući u obzir procjenu koju vrši angažovani tim, a u kojoj se razmatraju faktori rizika u više kategorija: stav menadžmenta, unutrašnja kontrola i povezane strane.

Vršenje revizije

EY kontinuirano ulaže u poboljšanje revizorske metodologije i alata, sa ciljem da pruži najviši nivo kvaliteta revizorskih usluga. Ova ulaganja su u skladu sa ciljevima EY-a da održi posvećenost izgradnji povjerenja u tržišta kapitala i ekonomije širom svijeta.

Rad u virtuelnom svijetu

U poslovnom okruženju koje sve više postaje virtuelno, treba uzeti u obzir dvije stvari prilikom vršenja revizije visokog kvaliteta. U prvoj kategoriji je način na koji kompanije članice EY-a posluju, kako njihovi zaposleni mogu efikasno da obavljaju rad od kuće, i kako to može utjecati na njihove rizike. Druga kategorija pokriva pitanje toga kako biznisi evoluiraju kako bi se prilagodili radu u virtuelnom svijetu - gdje se poslovi obavljaju onlajn, preko granica, bez potrebe za fizičkim interakcijama.

EY BiH je razumije kakve rizike virtuelni svijet može predstavljati za način na koji ljudi rade. Oni uključuju brigu o mentalnom zdravlju i dobrobiti zaposlenih, kao i njihovu potrebu da se uspostavi balans između poslovnog i privatnog života. Ipak, shvatamo da se i klijenti s kojima EY BiH posluje suočavaju sa sličnim problemima. Veliki promet zaposlenih, i poslovne prakse u razvoju, mogu stvoriti dodatne rizike, koji zauzvrat zahtijevaju dalji razvoj planiranja i praksi u reviziji.

EY digitalna revizija

EY ima misiju da postane najpouzdaniji globalni pružalac usluga revizije, unapređujući javni interes proaktivno odgovarajući na potrebe zainteresovanih strana za povjerenjem u tržišta kapitala. Ovo je dalje podržavno kroz digitalno osnažene timove i usluge koje pružaju vrhunske uvide i vrijednost.

EY je investirao u našu digitalnu reviziju, koja uključuje najnoviju tehnologiju, procese prikupljanja podataka i pristup reviziji koji je u potpunosti zasnovan na podacima. EY digitalna revizija pomaže u stvaranju većeg kvaliteta revizije kroz bolji fokus na rizike od materijalno značajnih grešaka i kvalitetnije revizorske dokaze kako bi se odgovorilo na te rizike.

EY digitalna tehnologija fokusira se na tri ključne oblasti: povezivanje, automatizacija i analiza.

1. Povezivanje timova i kompanija

Međusobno povezivanje timova sa kompanijama kojima vrše reviziju stvara bezbjednu platformu za digitalni pristup:

- ▶ *EY Canvas*
- ▶ *EY Canvas portal za klijente*
- ▶ *EY Canvas paket mobilnih aplikacija*
- ▶ *EY Canvas nadzorna ploča*

2. Automatizacija revizorskih procedura i procesa

Automatizacijom revizorskih procedura i procesa EY timovi smanjuju opterećenje klijenata i mogu da se fokusiraju na oblasti koje zahtijevaju prosuđivanje:

- ▶ Centralizacija: prikupljanje podataka
- ▶ Standardizacija: globalne usluge isporuke
- ▶ Automatizacija: EY pametna automatizacija (*EY Smart Automation*)

3. Analiza podataka, uključujući najnovije tehnologije

EY timovi analiziraju podatke sa naprednim i novim tehnologijama i izgrađuju revizorske dokaze koji podržavaju zaključke:

- ▶ *EY Helix biblioteka alata za analizu*
- ▶ Vještačka inteligencija
- ▶ *EY Blockchain alat za analizu*
- ▶ *Digitalna globalna revizorska metodologija*

Povezivanje

EY Canvas, naša globalna revizorska platforma, u središtu je revizije i omogućava nam obavljanje visoko kvalitetne revizije. *EY Canvas* je izrađen korištenjem najsavremenije tehnologije kada su u pitanju web aplikacije. To nam omogućava poboljšanu bezbjednost podataka i omogućava lakše razvijanje našeg softvera sa ciljem da se odgovori na promjene u računovodstvenoj profesiji i regulatornom okruženju.

Kroz profilna pitanja, revizorski angažmani u *EY Canvasu* su automatski ažurirani svim relevantnim informacijama koje se odnose na zahtjeve naših klijenata i industrije u kojoj oni posluju. Time je omogućeno da naši revizorski planovi budu prilagođeni i vremenski ažurirani i povezani sa našim revizorskim smjernicama, profesionalnim standardima i obrascima. Napravljen je sa interfejsom koji omogućava korisniku da sagleda rizike kao i odgovore na te rizike kao i procedure obavljene u ključnim oblastima. *EY Canvas* ujedno omogućava povezivanje između naših grupnih revizorskih timova omogućavajući im lakšu komunikaciju rizika i instrukcija, tako da primarni revizorski tim ima kontrolu nad planiranjem i monitoringom grupnih revizija.

EY Canvas uključuje EY Canvas portal za klijente (EY Canvas Client Portal), kako bi pomogao timovima u komunikaciji sa klijentima i usmjeravanju zahtjeva njihovih klijenata. Također, mobilne aplikacije, integrisane su u EY Canvas kako bi pomogle našim ljudima tokom sprovođenja revizije, na primjer, u nadgledanju statusa revizije, čuvanju revizorskih dokaza na bezbjednom mjestu i sprovođenju popisa.

Automatizacija

Organizacije vide robotiku kao priliku da unaprijede pojedinačne procese korištenjem tehnologije. EY digitalna revizija koristi globalnu povezanost putem EY Canvas-a za implementaciju automatizacije na globalnom nivou. Ova strategija zasniva se na moćnoj automatizaciji koja je već ugrađena u EY Canvas kroz napredno kodiranje koje pokreće platformu.

EY Smart Automation je biblioteka rješenja za pametnu automatizaciju koja automatizuju procedure i procese revizije. EY Smart Automation se primjenjuje kroz hub za automatizaciju koji je direktno integrisan u EY Canvas. On maksimizuje upotrebu robotike i naprednih tehnika automatizacije kako bi se automatizovali administrativni i repetitivni zadaci, uključujući one koji se tradicionalno izvršavaju ručno. Ovo, zauzvrat, pomaže revizorskim timovima kompanija članica EY da usredsrede svoje vrijeme na oblasti koje zahtijevaju njihovo profesionalno rasuđivanje i uvid.

Analiza

Za revizorske timove kompanija članica EY analiza podataka zauzima centralno mjesto u njihovim revizijama. Njihova upotreba podataka i analiza se ne tiče dodatnih procedura ili vizualizacija. Radi se o preuzimanju velikih populacija podataka, i primjeni naše globalno konzistentne tehnologije (EY Helix) i metodologije (EY GAM) za reviziju tih podataka čime se zamjenjuju ili dopunjavaju tradicionalne revizorske procedure, kao što je uzorkovanje.

EY Helix je naš paket alata za analizu podataka, koji podržavaju specifični revizorski programi i mogućnosti. Analitičke procedure transformišu reviziju tako jer mogu da obuhvate veći obim podataka koji su bitni za reviziju, da identifikuju neuobičajene obrasce i trendove, i pomažu nam da usmjerimo reviziju.

Koristeći EY Helix paket i naše analitičke procedure, naši timovi mogu unaprijediti proces procjene rizika revizije, omogućavajući reviziju više rizičnih transakcija. Takođe, pomažu našim ljudima da postavljaju bolja pitanja o revizorskim nalazima i procjeni ishoda.

Kontinuirano se investira u nove analizatore u nizu sektora i računovodstvenih oblasti kako bi se

poboljšao kvalitet revizorskih procedura u ovim oblastima.

Revizorska metodologija

Pokretač primjene ove inovativne tehnologije je Digitalna Globalna Revizorska Metodologija (EY Digital GAM). Osmišljena i zasnovana na opsežnom istraživanju sa revizorima, ona je prvi revizorski pristup zasnovan na podacima. Sve procedure, uključujući procjenu rizika i značajne procedure, počinju sa stavom da su podaci na prvom mjestu, analizom relevantnih finansijskih i nefinansijskih podataka dopunjavajući ih tradicionalnim tehnikama revizije kao što su upiti, zapažanja i inspekcije.

EY Digital GAM jedan je od brojnih revizorskih pristupa koji su dostupni timovima za reviziju kako bi se zadovoljile potrebe širokog spektra tipova kompanija koje su predmet revizije, i nalazi se pod okriljem EY GAM-a.

Globalna Revizorska Metodologija (EY GAM) pruža globalni okvir za obavljanje visoko kvalitetnih usluga revizija putem dosljedne primjene procesa, procjena i revizorskih procedura u svim revizorskim angažmanima. Osnova EY GAM-a je procjena (i ponovno razmatranje i izmjena, ako je potrebno, tokom revizije) rizika te utvrđivanje vrste, vremena i obima revizorskih procedura na osnovu procjene rizika. U okviru EY GAM-a, poseban naglasak je na profesionalnom skepticizmu tokom sprovođenja revizije. EY GAM je zasnovan na Međunarodnim revizijskim standardima (ISA) i dopunjen je u BiH da bude u skladu sa domaćim zakonskim i regulatornim zahtjevima.

Koristeći onlajn alatku, EY Atlas, revizor EY-a koristi verziju EY GAM-a koja je organizovana po temama i dizajnirana da fokusira našu revizorsku strategiju na procjenu rizika finansijskih izvještaja kao i na osmišljavanje i sprovođenje odgovarajuće strategije koja će odgovoriti na te rizike. EY GAM čine dva osnovna dijela: metodološki zahtjevi i pomoćni obrasci i primjeri. Metodološki zahtjevi oslikavaju tipičan tok obavljanja procesa revizije. Obrasci i primjeri obuhvataju ilustracije iz prakse i pomažu u obavljanju i dokumentovanju revizorskih procedura.

EY GAM sadrži brojne revizorske pristupe koji su profilisani u okviru EY Atlasa kako bi se predstavili relevantni zahtjevi i uputstva, u zavisnosti od prirode kompanije koja je predmet revizije – na primjer, postoje profili za Digital GAM ili Core GAM i drugi profili za društva na berzi i za ona koja se smatraju nekompleksnim entitetima.

EY nastavlja da razvija metodologiju kako bi ispratio promjene i revizije standarda revizije i promjene u okviru procesa finansijskog izvještavanja entiteta, kao što je usvajanje novih tehnologija. Ostala

unapređenja su izvršena u oblasti promjena u standardima, revizorskih pitanja i problema, implementacije i rezultata internih i eksternih ispitivanja. Nedavno je EY GAM ažuriran u skladu sa zahtjevima MRS 315 (revidiran 2019.)

- Prepoznavanje i procjenjivanje rizika značajnih pogrešnih prikazivanja kroz stjecanje razumijevanja subjekta i njegovog okruženja i izdat je paket mogućnosti za implementaciju novih i revidiranih zahtjeva.

Pored toga, pratimo trenutna i nova dešavanja i objavljujemo blagovremena obavještenja o planiranju i izvršenju revizije koja naglašavaju područja koja su zapažena tokom inspekcija kao i druge ključne teme od interesa za našeg lokalnog regulatora (ili regulatore) revizije i Međunarodni forum nezavisnih regulatora revizije (IFIAR).

U vezi sa sukobom u Ukrajini i povezanim sankcijama Rusiji, izdali smo računovodstvena i revizijska razmatranja kada se vrše revizije subjekata koji su izloženi riziku zbog nedavnih događaja u ovim zemljama.

Certificiranje tehnologije

Uz kontinuirani razvoj tehnologije koja se koristi u reviziji, EY ima strog proces certificiranja kako bi osigurao da je tehnologija koja se koristi u revizorskim angažmanima odgovarajuća (tj. da rješenje ispunjava svoje ciljeve i da je prikladno za upotrebu u revizorskom okruženju, i da zaposleni u EY imaju odgovarajuće kompetencije da koriste to rješenje).

Certificiranje se odnosi na niz oblasti, uključujući to da rješenje ima jasan revizorski cilj, da je široko testirano, da je za metodologija i mogućnosti dostupna podrška u odgovarajućoj primjeni i da je korisnicima dostupna efikasna obuka. Također postoje provjere kako bi se osiguralo da se podaci bezbjedno održavaju i da postoji usklađenost sa relevantnim zahtjevima za privatnost podataka.

Formiranje revizorskih timova

Raspoređivanje zaposlenih u revizorske timove se također vrši na osnovu uputstava našeg rukovodstva. Faktori koji se uzimaju u obzir prilikom formiranja revizorskih timova uključuju: veličina i kompleksnost angažmana, specijalizovana znanja i vještine iz relevantne industrije, vrijeme obavljanja revizije, kontinuirana edukacija kao i prilika da se stekne iskustvo tokom rada na terenu. Kod kompleksnijih angažmana razmatra se potreba i za dodatnim ili posebnim vještinama kako bi se poboljšao ili dopunio revizorski tim.

U mnogim slučajevima, interni stručnjaci (eksperti) dodjeljuju se kao dio revizorskog tima kako bi pomogli u obavljanju revizorskih postupaka i u pribavljanju odgovarajuće revizorske dokumentacije. Ti eksperti se koriste u situacijama kada su potrebne specifične vještine ili znanja iz određenih oblasti, kao što su porezi, forenzika, informacioni sistemi, procjene imovine i aktuarske procjene.

Kada su ispunjeni određeni uslovi, politika EY-a u BiH zahtijeva odobrenje angažovanja pojedinaca na određenim revizorskim pozicijama od strane našeg rukovodstva i Regionalnog direktora Profesionalne Prakse (PPD). Ova praksa se sprovodi kako bi profesionalci koji vode revizije javnih društava i ostalih društava od javnog interesa posjedovali odgovarajuće sposobnosti (npr. znanje, vještine i mogućnosti) da ispune njihove odgovornosti prema odnosnom revizorskom angažmanu, i da bi bili u saglasnosti da pravilima rotacije revizora.

Prevare

Dio napora koji ulažemo u usavršavanje leži u shvatanju potrebe da se unaprijedi način na koji vršimo reviziju, kako bi se spriječile prevare. Na globalnom nivou, EY se trudi da bude predvodnik u profesiji koji će odgovoriti na pitanja zainteresovanih strana o ulozi revizora u identifikovanju prevare.

Kompanije nikada nisu imale više podataka nego danas, što pruža nove prilike za detekciju materijalnih prevara istraživanjem podataka, analizom i interpretacijom. U idealnom slučaju, ovu ulogu vrše revizori. Oni se sve češće služe analizom podataka za identifikaciju neuobičajenih transakcija i obrazaca vršenja transakcija koji mogu ukazivati na materijalnu prevaru.

Ipak, tehnologija nije univerzalno rješenje, i profesionalno rasuđivanje također igra bitnu ulogu. Svi uključeni - uprava, odbori, revizori i regulatori - imaju odgovornost da u korporativnu kulturu i ponašanje uvedu podršku za detekciju prevare. EY je preuzeo dodatne korake u podršci ovog bitnog dijela revizije, a oni uključuju:

- ▶ Obaveznu upotrebu alata za analizu podataka za testiranje prevara prilikom revizije
- ▶ Korištenje dodatnih internih i eksternih podataka i informacija kako bismo dobili što jasnije odgovore na indikatore spoljnih rizika, poput *short selling-a* i uzbunjivanja
- ▶ Korištenje elektronskih potvrda za revizorske dokaze kad god je to moguće
- ▶ Formiranje odgovarajućeg okvira za procjenu rizika od prevare zajedno sa revizorskim komitetima i rukovodiocima
- ▶ Obavezno korištenje usluga stručnjaka za forenziku u reviziji
- ▶

Nefinansijsko izvještavanje

Kompanije članice EY-a pružaju širok spektar usluga uvjeravanja po pitanju ekoloških, društvenih i upravljačkih faktora. EY Metodologija za uvjeravanje u oblasti održivosti (*Sustainability Assurance Methodology - EY SAM*) predstavlja globalni okvir za dosljedan pristup svim angažmanima. Uvjeravanja po pitanju ESG i informacija o održivosti. EY SAM omogućava visok kvalitet usluga uvjeravanja na svim angažmanima bez obzira na nivo uvjeravanja koji se zahtjeva. Ovo se postiže dosljednim korištenjem misaonih procesa, rasuđivanja i procedura. EY SAM se također prilagođava prirodni izvještavanja o ekološkim, društvenim i upravljačkim faktorima, kao i kriterijima koje je primjenio klijent prilikom pisanja tog izvještaja.

Ova metodologija ističe potrebu da se primjenjuje određeni nivo profesionalnog skepticizma prilikom izvršavanja procedura, uključujući kriterije i izvještavanje o ekološkim, društvenim i upravljačkim faktorima koji se mijenjaju. EY SAM se bazira na Međunarodni standardi za angažmane s izražavanjem uvjerenja (*International Standards on Assurance Engagements - ISAEs*), a u EY BiH je dopunjen tako da podliježe lokalnim standardima uvjeravanja i regulatornim i statutarnim zahtjevima.

Kao dio pružanja usluga uvjeravanja visokog kvaliteta, u oblasti izvještavanja o ekološkim, društvenim i upravljačkim faktorima, EY organizuje treninge i programe nadziranja, i oformio je vodiče i procese koje koriste zaposleni u kompanijama članicama da bi izvršili usluge dosljedno i efektivno. Također su oformljeni vodiči za revizorske timove za procjenu utjecaja klimatskih rizika na finansijsko izvještavanje po Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (*International Financial Reporting Standards - IFRS*) ili ostalim okvirima finansijskog izvještavanja. Direktori profesionalne prakse na globalnom nivou, nivou oblasti i regiona, zaposleni na pozicijama kontrole kvaliteta u EY-u (*EY quality functions*) i zaduženi za Međunarodne standarde finansijskog izvještavanja (*IFRS*), a i ostali profesionalci koji rade sa timovima u svakoj kompaniji članici, posjeduju znanje o ljudima u EY-u, klijentima i procesima, i uvijek su dostupni da pruže podršku timovima angažovanim na uvjeravanju.

Dodatno, EY je poboljšao procese vezane za kontrolu kvaliteta kako bi se pozabavio takvim aspektima kao što su proces prihvatanja angažmana, zahtjevi za obuku i akreditaciju, kao i dodjeljivanje resursa posebno vezanih za usluge atestiranja u vezi sa pitanjima nefinansijskog izvještavanja.

EY daje podatke velikom broju državnih i privatnih inicijativa da bi se popravio kvalitet, uporedivost i

dosljednost izvještavanja o ekološkim, društvenim i upravljačkim faktorima, uključujući klimatske rizike. Ove aktivnosti se sprovode na globalnom, regionalnom i nacionalnom nivou. Na primjer, izrađuju se nacrti parametara za ekološke, društvene i upravljačke faktore (ESG) i nacrti prijedloga izvještavanja o ekološkim, društvenim i upravljačkim faktorima za Projekat podrške inkluzivnom kapitalizmu (*Embankment Project on Inclusive Capitalism - EPIC*) i za Međunarodno poslovno vijeće (*International Business Council - WEF-IBC*) Svjetskog ekonomskog foruma. EY se također stara da pristup resursima dobiju svi koji postavljaju standarde u oblasti izvještavanja o održivosti uključujući razvoj okvira Radne grupe za finansijska objelodanjivanja vezana za prirodu (*Taskforce on Nature-related Financial Disclosures - TNFD*).

Pregledi i konsultacije

Pregled rada revizora

EY politike opisuju zahtjeve za blagovremenim učestvovanjem rukovodstva na revizorskim angažmanima, kao i različite nivoe pregleda obavljenog rada na reviziji. Članovi revizorskog tima obavljaju detaljan pregled revizorske dokumentacije, dok partner na angažmanu obavlja drugi nivo pregleda. U slučajevima kada je svrsishodno, i na osnovu rizika, predstavnici iz poreskog odjeljenja (poreski eksperti) vrše pregled dokumentacije koja se odnosi na značajne poreze i drugu povezanu poresku dokumentaciju. Za društva od javnog interesa i određena ostala društva (tj. društva kod kojih je procijenjeno da su visokorizični angažmani) pored angažovanog partnera u pregled je uključen i nezavisan partner (a što je detaljnije opisano u nastavku) koji je zadužen za pregled kvaliteta na angažmanu, kao i pregled najznačajnijih pitanja u vezi sa računovodstvom, finansijskim izvještavanjem i našim revizorskim mišljenjem.

Priroda, vrijeme i obim pregleda radnih papira zavise od mnogo faktora, uključujući:

- ▶ Rizik, značajnost, subjektivnost i kompleksnost pitanja
- ▶ Sposobnost i iskustvo revizorskog tima u pripremi revizorske dokumentacije
- ▶ Nivo direktnog učešća lica zaduženog za pregled u radu
- ▶ Obim korištenja konsultacija

Također ove politike opisuju uloge i odgovornosti svakog pojedinačnog člana tima u upravljanju, usmjeravanju i nadgledanju revizije kao i zahtjeve za dokumentovanje njihovog rada i zaključaka.

Zahtjevi za konsultacije

Naše politike konsultacije, su zasnovane na kulturi saradnje, pri čemu se naši profesionalci ohrabruju da dijele svoja viđenja o kompleksnim računovodstvenim i revizorskim pitanjima kao i kompleksnim pitanjima vezanim za izvještavanje. Kako je okruženje u kojem rade kompanije članice EY postalo složenije i globalno povezano, kultura konsultacija u EY je postala je još važnija kako bi pomogla kompanijama članicama da blagovremeno dođu do odgovarajućih zaključaka za kompanije kojima vrše reviziju. Zahtjevi za konsultacije kao i povezane politike su osmišljeni sa ciljem da revizorski tim donese odgovarajuće zaključke.

Kultura konsultacija u EY-ju omogućava angažovanim timovima da pružaju besprijekorne i dosljedne usluge visokog kvaliteta koje zadovoljavaju potrebe klijenata revizije, njihovih organa upravljanja i svih zainteresovanih strana.

Za kompleksna i osjetljiva pitanja EY podstiče i zahtjeva konsultovanje sa resursima koji nisu direktno povezani sa revizorskim timom, sa EY stručnjacima koji posjeduju više iskustva i specijalizovano znanje, a pogotovo sa EY timovima koji se bave pitanjima profesionalne prakse i nezavisnosti. U interesu objektivnosti i profesionalnog skepticizma naša politika zahtijeva od članova profesionalne prakse i nezavisnosti i određenih drugih, da se povuku iz procesa konsultacija ako trenutno rade, ili su u određenom vremenskom razdoblju radili, sa klijentom na kojeg se odnosna konsultacija odnosi. U ovoj situaciji, drugi zaposleni bi bili angažovani.

Naša politika također definiše i zahtjeve za dokumentovanjem svih konsultacija, uključujući i zahtjeve za pismenim potvrdama od osobe ili osoba koje su konsultovane, u cilju pokazivanja njihovog razumijevanja pitanja i njegovog rješavanja.

Pregled kvaliteta na angažmanu

EY politika pregleda kvaliteta na angažmanu bavi se angažmanima revizije i uvjeravanja. Pregled kvaliteta na angažmanu od strane nezavisnog partnera, a u skladu sa zahtjevima profesionalnih standarda je obavezan za revizije javnih društava, određenih društava od javnog interesa kao i za angažmane visokog rizika. Nezavisni partneri koji vrše pregled

kvaliteta na angažmanima su stručnjaci sa značajnim iskustvom. Oni su nezavisni od revizorskog tima i daju objektivnu ocjenu značajnih procjena revizorskog tima i zaključaka donijetih u formulisanju revizorskog izvještaja. Pregled kvaliteta na angažmanu, međutim, ne umanjuje odgovornost partnera zaduženog za sami angažman i za njegovo izvršenje. Odgovornost nezavisnog partnera koji vrši pregled kvaliteta na angažmanu se ne može ni u kom slučaju delegirati drugim pojedincima.

Određene politike i prakse u vezi sa imenovanjem i kvalifikovanošću profesionalaca koji kao nezavisni partneri vrše pregled kvaliteta na angažmanu, kao i srodnim zahtjevima za akreditaciju i obuku, kao i omogućavanje podrške izvršenju pregleda se modifikuju kako bi bili u skladu sa zahtjevima Međunarodnog standarda za upravljanje kvalitetom (ISQM) 2, Pregledi kvaliteta angažmana.

Pregled kvaliteta na angažmanu obuhvata čitav ciklus angažmana, uključujući planiranje, procjenu rizika, strategiju revizije i izvršenje. Politike i procedure za izvođenje i dokumentovanje pregleda kvaliteta na angažmanu pružaju specifične smjernice o prirodi; vremenu i obimu procedura koje treba izvršiti; i potrebnoj dokumentaciji koja dokazuje da su procedure izvršene. U svim okolnostima, pregled kvaliteta na angažmanu završava se prije datuma revizorskog izvještaja.

Za reviziju, pregled kvaliteta revizije na angažmanu sprovode partneri u reviziji pridržavajući se profesionalnih standarda u reviziji svih navedenih kompanija, društva od javnog interesa i onih za koje se smatra da im je potrebno dodatno nadgledanje. Regionalni rukovodeći partner u reviziji (ili regionalni lider za reviziju) i Direktor profesionalne prakse (PPD) određuje nezavisne partnere koji su angažovani na pregledu kvaliteta na angažmanu.

Usaglašavanje različitih profesionalnih mišljenja u revizorskom timu

Mi zagovaramo kulturu saradnje koja ohrabruje naše zaposlene da se izjasne u slučaju nastanka neslaganja oko profesionalnog mišljenja ili ako se osjećaju nelagodno u vezi pitanja koja se tiču konkretnog revizorskog angažmana. Procedure su kreirane na način da omoguće svim članovima revizorskog tima da iskažu svoje neslaganje u vezi značajnih računovodstvenih i revizorskih pitanja, odnosno pitanja koja se odnose na finansijsko izvještavanje.

Sa ovim procedurama se upoznaju svi novozaposleni i iste se njeguju tokom vremena kako bi našim zaposlenima ugradili i odgovornost i ovlaštenja da zahtijevaju temeljnu diskusiju i provjeru različitih mišljenja.

Neslaganja u profesionalnom mišljenju do kojih može doći tokom revizije se generalno rješavaju na nivou revizorskog tima. Međutim, ukoliko bilo koji pojedinac u diskusiji nije zadovoljan sa donijetom odlukom, oni obavještavaju sljedeći nivo rukovodstva/uprave, dokle god se ne dođe do dogovora ili finalne odluke, uključujući i konsultacije sa profesionalnom praksom, ukoliko je potrebno.

Ukoliko nezavisni partner za pregled kvaliteta na angažmanu da preporuku sa kojim se angažovani partner ne slaže, izvještaj revizora neće biti izdat dok se to pitanje ne razriješi na zadovoljavajući način. To se vrši kroz odgovarajući proces konsultacija i razriješenja profesionalnih neslaganja.

Razlike u profesionalnom mišljenju koje se rješavaju konsultacijama sa profesionalnom praksom su na odgovarajući način dokumentovane.

Rotacija partnera i duga povezanost

Obavezna rotacija partnera je jedan od načina na koji EY jača nezavisnost revizora. Pridržavamo se zahtjeva Međunarodnog standarda etike za računovođe (*IESBA*). EY u BiH podržava rotaciju partnera jer pruža svjež pristup angažmanima i promoviše nezavisnost u odnosu na klijente, dok se sa druge strane zadržava ekspertiza i poznavanje poslovanja klijenta. Rotacija partnera na reviziji, zajedno sa zahtjevima za nezavisnošću, unapređuju sistem internih kontrola kvaliteta i pomažu da se ojača nezavisnost i objektivnost revizora te na taj način doprinose očuvanju kvaliteta revizije.

Za društva od javnog interesa EY globalne procedure nezavisnosti zahtijevaju da se nadležni partner u reviziji, kao i partner za pregled revizije i ostali revizorski partneri koji donose ključne odluke ili procjene o značajnim pitanjima za reviziju (zajedno "ključni partneri u reviziji") promijene na svakih sedam godina. Za revizorske klijente koji su tek izlistani na berzi, ključni partneri u reviziji mogu da budu angažovani na tom klijentu dodatne dvije godine prije rotacije, ako su na tom klijentu proveli šest ili više godina prije izlaska na berzu.

Po završetku maksimalnog perioda usluge, ključni partner za reviziju ne smije voditi ili koordinirati profesionalne usluge klijentu revizije društvu od javnog interesa sve dok ne završi period pauze. Ovaj period je pet godina za nadležnog partnera za reviziju na angažmanu, tri godine za partnera za kontrolu kvaliteta revizije i dvije godine za ostale partnere koji podliježu rotaciji.

U slučajevima gdje je od strane lokalnog zakonodavnog tijela ili regulatora ustanovljen period pauze za nadležnog partnera za reviziju koji je kraći od pet godina, duži od tog perioda pauze ili tri godine može se primjeniti umjesto standardne petogodišnje pauze. Ovo izuzeće može se primjeniti samo za periode revizije koji počinju prije 15. decembra 2023. godine.

Pored zahtjeva za rotacijom partnera revizije koji se primjenjuju na društva od javnog interesa klijente revizije, EY je uspostavila zaštitni okvir za dugu povezanost koji, u skladu sa zahtjevima *IESBA* kodeksa, uključuje i razmatranje prijetnji nezavisnosti nastalih uključenošću zaposlenih tokom dugog vremenskog perioda i okvir zaštitnih mjera za rješavanje takvih prijetnji.

Koristimo alate kako bi se na efikasan način vršio nadzor da li se interna pravila rotacije poštuju i zahtjevi za partnere u reviziji i druge profesionalce koji su dugo povezani sa klijentom revizije. Također, postoji proces planiranja rotacije i odlučivanja koji uključuje konsultacije sa i odobravanja od strane stručnjaka po pitanjima profesionalne prakse i nezavisnosti.

Eksterna rotacija

Za društva od javnog interesa poštujemo zahtjeve rotacije Zakona o računovodstvu i reviziji FBiH i Zakona o računovodstvu i reviziji RS.

Program kontrole kvaliteta revizije

Globalni program kontrole kvaliteta revizije (AQR) je kamen temeljac posvećenosti EY da održava i poboljšava kvalitet pruženih usluga revizije. EY BiH sprovodi globalni program kontrole kvaliteta revizije, izvještava o njegovim rezultatima i razvija odgovarajuće planove za poboljšanje. Primarni cilj ovog programa je da se utvrdi da li su sistemi kontrole kvaliteta, uključujući i EY BiH, uređeni na odgovarajući način te da li se postupa u skladu sa njima prilikom obavljanja revizije da bi se osigurala usaglašenost sa politikama i procedurama, profesionalnim standardima i propisima. Globalni AQR program usklađen je sa smjernicama koje su sadržane u Međunarodnom standardu kontrole kvaliteta 1 i izmjeni (*ISQC 1*) te se po potrebi dopunjava kako bi bio usklađen sa standardima i zakonodavstvom u Federaciji BiH i u RS-u. Program kontrole kvaliteta revizije također doprinosi naporima koje EY BiH kontinuirano ulaže kako bi prepoznala

područja u kojima se može poboljšati naš rad odnosno poboljšati naše politike i procedure.

Ovaj program je implementiran na godišnjem nivou i prati se i koordinira od strane Direktora profesionalne prakse (PPD), a nadgleda od strane globalnog rukovodioca revizije.

Angažmani koji su predmet programa kontrole kvaliteta su na godišnjem nivou odabrani na osnovu rizika, sa naglaskom na klijente koji su veliki, kompleksni ili su od javnog interesa, uključujući elemente nepredvidivosti. Kako bi se utvrdila usaglašenost sa internim politikama i procedurama, zahtjevima EY GAM metodologije i relevantnim profesionalnim standardima i zahtjevima lokalne regulative. Program također uključuje i pregled metodom uzorka nerevizorskih angažmana koji su sproveli revizorski timovi. Time se mjeri usklađenost sa relevantnim profesionalnim standardima i internim politikama i procedurama koje je potrebno primjenjivati u izvršavanju nerevizorskih usluga. Pored toga sprovode se pregledi na nivou društva (practice-level review) kako bi se ocijenila usklađenost sa politikama kontrole kvaliteta i procedurama za određeni entitet, a kako se navodi u ISQC 1.

Program ocjene kvaliteta revizije dopunjava eksterne preglede i inspekcije, kao što su programi kontrole od strane regulatora i eksternog ocjenjivanja od strane praktičara. Također nas obavještava o našoj usklađenosti sa regulatornim zahtjevima, profesionalnim standardima i politikama i procedurama.

Stručnjaci koji sprovode program kontrole kvaliteta revizije i vođe timova biraju se na osnovu njihovih vještina i stručnog znanja u računovodstvu i u reviziji, kao i na osnovu njihove uže specijalnosti. Pored toga, vođe timova i stručnjaci koji sprovode kontrolu najčešće učestvuju u programu kontrole kvaliteta revizije više godina i posjeduju visok stepen vještina u sprovođenju programa. Također nezavisni su od revizorskog tima koji ocjenjuju i oni sprovode kontrolu izvan lokacije na kojoj inače obavljaju svoj posao.

Rezultati AQR procesa se sumiraju na globalnom nivou (kao i na nivou oblasti i regiona) zajedno sa svim ključnim oblastima u kojima rezultati ukazuju na potrebu za kontinuiranim poboljšanjima kvaliteta. Sumirani rezultati se dijele u okviru mreže. Mjere za rješavanje problema kvaliteta revizije, koji su primjećeni od strane AQR programa, regulatornih kontrola i pregleda od strane kolega, adresirane su od strane našeg rukovodstva u odjeljenju revizije i našeg Direktora Profesionalne Prakse (PPD). AQR program daje značajne podatke o našoj praksi i pruža nam mogućnost kontinuiranog rasta kvaliteta.

Poslovanje revizije EY BiH podliježe kontroli Ministarstva finansija Republike Srpske, Federalnog ministarstva finansija i Revizorske komore Federacije Bosne i Hercegovine. Kao dio aktivnosti nadzora Ministarstvo finansija Republike Srpske, Federalno ministarstvo finansija i Revizorska komora Federacije BiH procjenjuju kvalitetu sistema kontrole i rade pregled pojedinih angažmana.

Posljednja kontrola kvalitete od strane Ministarstva finansija Republike Srpske provedena je tokom 2020. godine. Mišljenje kontrole je izdato 14. oktobra 2020. godine.

Uvažavamo i učimo kroz inspeksijski rad Ministarstva finansija Republike Srpske, Federalnog ministarstva finansija i Revizorske komore Federacije BiH. Temeljito smo evaluirali napomene date tokom pregleda kako bismo prepoznali područja u kojima možemo poboljšati kvalitetu revizije. Zajedno s našim AQR procesom, vanjske kontrole nam pomažu u stvaranju kontrolnog okruženja potrebnog za revizije vrhunske kvalitete, u svrhu zadovoljavanja interesa naših ulagača i ostalih sudionika.

Informacije o gore navedenim regulatorima mogu se pronaći na:

[http://www.rkfbih.ba/bs/;](http://www.rkfbih.ba/bs/)

<https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mf/PAO/Pages/default.aspx>

Analiza utvrđivanja uzroka je centralni dio EY okvira za unapređenje kvaliteta, i ona pruža iscrpnu procjenu uzroka koji čine osnov povoljnog ili nepovoljnog ishoda revizorskog ispitivanja. Ona omogućava identifikovanje ključnih faktora koji mogu utjecati na kvalitet revizije i postupanje na odgovarajući način. Ona omogućava identifikovanje ključnih faktora koji mogu utjecati na kvalitet revizije i postupanje na odgovarajući način. Globalni EY process utvrđivanja uzroka je dizajniran tako da podstiče dosljednost u izvršenju i pravovremeno završavanje, kao i izvršenje akcionih planova koji se aktivno prate.

Revizorska praksa u EY BiH identifikuje i ocjenjuje uzročne faktore prilikom analize utvrđivanja uzroka. Analiza ovog istraživanja pruža bolji uvid u to šta

pokreće pozitivne ili negativne ishode revizije. Razvijaju se odgovarajući planovi djelovanja koji će se baviti uzrocima bitnih nalaza u vezi sa angažmanima. Revizorska praksa EY BiH provjerava prirodu i prevalenciju uzroka kako bi utvrdila da li postoje sistemski problemi, a ukoliko postoje, razvijaju se planovi daljeg djelovanja. EY's *Global Remediation Taskforce* je odgovorna za bavljenje svim uzrocima rasprostranjenim širom mreže i za implementiranje odgovarajućih planova djelovanja u širem području.

Usklađenost sa zahtjevima regulative

Globalni kodeks ponašanja pruža jasne standarde koji vode naše postupke i poslovno ponašanje. EY BiH postupuje u skladu sa važećim zakonima i propisima u Federaciji BiH i u RS-u, a EY vrijednosti naglašavaju našu predanost činjenju prave stvari. Posvećenost ovom važnom cilju se ogleda u nizu politika i postupaka, objašnjениh u narednim poglavljima.

Anti-korupcijska politika

Globalna EY anti-korupcijska politika usmjerava ljude u vezi sa nekim neetičkim i ilegalnim aktivnostima. Ona naglašava obavezu da se poštuju anti-korupcijski zakoni i pruža definiciju toga šta predstavlja podmićivanje. Također identifikuje odgovornosti za izvještavanje kada do korupcije dođe. Uzevši u obzir sve veće prisustvo korupcije na globalnom nivou, ulaže se kontinuiran napor da se mjere protiv korupcije primjenjuju u čitavom EY-u.

Povlašteno trgovanje

Trgovanje vrijednosnim papirima je regulisano nizom zakona i drugih propisa, a EY zaposleni su obavezni da se pridržavaju propisa kojima se uređuje trgovanje na osnovu insajderskih informacija. Naime, zaposlenima u EY-u zabranjeno je da trguju vrijednosnim papirima, dok su u posjedu neobjavljenih informacija o značajnim činjenicama.

Globalna EY politika o povlaštenom trgovanju potvrđuje obavezu naših zaposlenih da ne trguju vrijednosnim papirima kada imaju povlaštene informacije, pruža detalje o tome šta čini povlaštenu informaciju i identifikuje kome naši zaposleni treba da se obrate ako imaju pitanja u vezi sa njihovim odgovornostima.

Ekonomske i trgovinske sankcije

Važno je da smo svjesni da se konstantno mijenja situacija u pogledu međunarodnih ekonomskih i trgovinskih sankcija. EY prati uvođenje sankcija širom svijeta i obezbjeđuje smjernice svojim zaposlenima, odnosno zemljama članicama, na koje uvedene sankcije utječu.

Procedure za sprečavanje pranja novca (Anti-money laundering - AML)

EY BiH je određen kao obveznik važećih propisa o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih organizacija. U skladu sa Globalnim EY uputstvima o sprečavanju pranja novca, EY BiH je primijenio politike i procedure dizajnirane da ispune ove obaveze, uključujući proceduru Upoznaj svog klijenta, procjene rizika i izvještavanje o sumnjivim transakcijama. EY zaposleni su obučeni u vezi sa svojim odgovornostima prema AML propisima i dobili su uputstva o tome koga da konsultuju kada imaju neko pitanje na ovu temu.

Zaštita podataka

EY globalna politika o zaštiti podataka o ličnosti propisuje principe koje treba primijeniti prilikom obrade podataka o ličnosti, uključujući podatke o ličnosti koji se odnose na tekuće, bivše i potencijalne klijente, zaposlene, dobavljače i poslovne saradnike. Politika je u skladu sa strogim zahtjevima Opšte uredbe o zaštiti podataka o ličnosti Evropske unije (GDPR) i drugih važećih zakona i propisa o zaštiti podataka o ličnosti. EY također ima Obavezujuća poslovna pravila, odobrena od strane regulatornih tijela EU, sa ciljem olakšanja prenosa podataka o ličnosti unutar EY mreže. Pored toga, imamo politiku u skladu sa našim specifičnim zahtjevima za privatnost podataka i poslovnim potrebama u BiH.

Čuvanje dokumentacije

Globalna i lokalna EY politika čuvanja i odlaganja dokumenata i informacija važi za sve angažmane kao i sve zaposlene. Ova politika se odnosi na čuvanje dokumenata, naročito kada pojedinac sazna za bilo kakav stvarni ili razumno očekivani zahtjev, parnicu, istragu, sudski poziv ili druge vladine postupke koji uključuju nas ili nekog od naših klijenata koji se mogu odnositi na naš rad. Također se odnosi i na lokalne zakonske zahtjeve koji se tiču stvaranja i očuvanja radnih papira relevantnih za obavljen posao.

Procedure poštovanja nezavisnosti

Procedure poštovanja nezavisnosti

Globalne EY politike i procedure nezavisnosti zahtijevaju da se EY u BiH i svi zaposleni pridržavaju standarda nezavisnosti koji su primjenjivi na specifične/određene angažmane uključujući na primjer, standard nezavisnosti prema IESBA-i kao i lokalne zahtjeve kada je nezavisnost revizora u pitanju.

Mi razmatramo i procjenjujemo nezavisnost iz nekoliko važnih aspekata – uključujući finansijske odnose naših zaposlenih, odnose među zaposlenima i sa klijentima; dozvoljenost nerevizorskih usluga koje pružamo revizorskim klijentima; primjenjivi zahtjevi rotacije kompanije i partnera; ugovaranje naknade; prethodno odobrenje Odbora za reviziju – tamo gdje je to primjenjivo/moguće, kao i naknade i kompenzacije za partnere.

Nepostupanje u skladu sa zahtjevima procedure poštovanja nezavisnosti utječe na odluke vezane za promociju i kompenzaciju zaposlenih i povlači druge disciplinske mjere, uključujući i udaljšavanje iz EY BiH.

EY BiH je implementirao EY Globalne aplikacije, alate i procese kako bi podržao svoje zaposlene u poštovanju politika i procedura nezavisnosti.

EY globalna politika nezavisnosti

EY globalna politika nezavisnosti sadrži zahtjeve nezavisnosti za sve EY kompanije članice kao i za sve zaposlene. To je politika koja se zasniva na kodeksu nezavisnosti IESBA (Međunarodni standard etike za računovođe), sa još pooštrenijim zahtjevima ukoliko tako propisuje navedeni regulator. Ova politika uključuje i dodatne korisne smjernice o velikom broju pitanja kako bi se stručnom i drugom osoblju pomoglo u primjeni pravila nezavisnosti. EY globalna politika nezavisnosti je dostupna na EY intranetu.

EY globalni sistem nezavisnosti (GIS)

EY globalni sistem nezavisnosti (GIS) je alatka koja služi EY zaposlenima da odrede tip usluge koji se može pružiti javnim društvima uzimajući u obzir politike i procedure nezavisnosti. Najčešće su to klijenti koji su listirani na berzi i njihova zavisna društva, ali postoje i druge vrste klijenata kojima se pružaju usluge uvjeravanja. Alat uključuje porodično stablo povezanih društava revizijskih klijenata koji su dionička društva, a koje ažuriraju članovi revizijskih timova. Naši zaposleni često koriste ovu alatku kako bi odredili koju vrstu usluge mogu pružiti klijentu kao i tip poslovnog odnosa u koji možemo ući sa klijentima.

EY globalni sistem kontrole (GMS)

EY globalni sistem kontrole (GMS) je još jedna važna globalna alatka koja omogućava svim našim zaposlenima da identifikuju papire od vrijednosti i druga ulaganja, koja nije dozvoljeno držati u vlasništvu. Također, od partnera, licenciranih ovlaštenih revizora i menadžera višeg ranga se očekuje da prijavljuju kroz ovaj sistem detalje o svim papirima od vrijednosti koje oni sami, ili članovi njihove uže porodice, posjeduju. Kada pojedinac obavijesti da posjeduje zabranjene papire od vrijednosti, od njega će biti zatraženo da ih otuđi. Izuzeci koji se identifikuju tokom ovog procesa, prijavljuju se kroz globalni sistem za prijavljivanje incidenata (GIIRS) radi ispunjenja regulatornih zahtjeva.

GMS također omogućava godišnju i kvartalnu potvrdu nezavisnosti, u skladu sa EY politikama nezavisnosti, a kao što je detaljnije opisano u nastavku.

Pridržavanje politike nezavisnosti

Uspostavili smo brojne procese i programe koji su usmjereni na praćenje poštovanja zahtjeva nezavisnosti kompanija članica EY i njihovih zaposlenih. Oni uključuju sljedeće aktivnosti, programe i procese.

Potvrde nezavisnosti

EY BiH je godišnje uključena u regionalni proces kako bi se potvrdila usaglašenost sa Globalnom politikom nezavisnosti i kako bi se prijavili eventualni izuzeci.

Svi EY profesionalci, kao i ostali u zavisnosti od njihove uloge ili funkcije, su obavezni da potvrde usklađenost sa politikama i procedurama nezavisnosti najmanje jednom godišnje. Partneri su obavezni da potvrde nezavisnost na kvartalnom nivou.

Pregled usklađenosti sa praksom nezavisnosti

EY uspostavlja i sprovodi određene procedure kako bi se ocijenila usaglašenost EY članica sa politikama nezavisnosti. Ovi testovi podrazumijevaju pregled nerevizorskih usluga, poslovnih odnosa sa društvima kojima pružamo usluge revizije i finansijske odnose sa drugim kompanijama članicama.

Testiranje usklađenost individualne nezavisnosti

Svake godine EY globalni tim uspostavlja program za provjeru usaglašenosti sa potvrdom lične nezavisnosti pojedinačnih zaposlenih koji su izabrani za ovaj test metodom uzorka. Tokom 2022. godine u EY BiH testirani su partneri i ostali zaposleni.

Nerevizorske usluge

Postizanje usklađenosti sa profesionalnim standardima, zakonima i propisima koji regulišu pružanje nerevizorskih usluga revizorskim klijentima je omogućeno putem različitih mehanizama, uključujući i upotrebu *PACE*-a (kao što je opisano na stranici 19.) i *SORT*-a (opisano ispod), treninga, alata i potrebnih procedura korištenih za vrijeme obavljanja revizija i naših internih procesa pregleda i kontrole.

Imamo i proces za razmatranje i odobravanje određenih nerevizorskih usluga prije nego što prihvatimo angažovanje.

Globalna edukacija iz oblasti poštovanja nezavisnosti

EY razvija i sprovodi brojne programe edukacije u oblasti poštovanja nezavisnosti. Svi zaposleni su dužni da učestvuju u godišnjoj edukaciji o nezavisnosti, a u cilju održavanja naše nezavisnosti u odnosu na klijente kojima pružamo usluge revizije.

Cilj edukacije je da pomogne našim zaposlenima da razumiju svoje odgovornosti i da omogućimo svakome od njih, kao i EY-u, da budu nezavisni od bilo kojih utjecaja koji bi se mogli smatrati inkompatibilnim kada su u pitanju objektivnost, integritet i nepristrasnost prilikom pružanja usluga revizije.

Godišnji program edukacije pokriva naše zahtjeve za nezavisnošću usmjeravanjem na nedavne izmjene u politici, ali i na druge važne i značajne teme. Blagovremeno izvršenje godišnje edukacije je neophodno i pomno je praćeno.

Pored programa godišnje edukacije, postoje drugi programi i sadržaji u oblasti poštovanja nezavisnosti kao što su programi edukacije novozaposlenih, određeni programi edukacije prilikom prelaska na višu poziciju kao i programi edukacije profesionalnog osoblja koje se bavi pružanjem usluga revizije.

Alat za referentni portfolio usluga (SORT)

SORT služi kao glavna lista odobrenih EY usluga. Kroz EY aplikaciju *SORT* mi redovno ocjenjujemo i pratimo naš portfolio usluga koje pružamo kako bismo bili sigurni da su te usluge u skladu sa zakonom i profesionalnim standardima, odnosno kako bismo osigurali da nove usluge koje razvijamo imaju odgovarajuće metodologije, procedure i procese. Kada je potrebno, prekidamo ili ne pružamo usluge koje bi mogle dovesti u pitanje naše poštovanje politika i procedura nezavisnosti.

Također *SORT* pruža informacije zaposlenima o uslugama koje pružamo i obuhvata smjernice vezane za usluge koje mogu biti pružene klijentima kojima već pružamo usluge revizije, nerevizorskim klijentima, kao i smjernice za nezavisnost i druga pitanja vezana za upravljanje rizikom.

Poslovni odnosi Nezavisnost Prikupljanje i procjena podataka (*Data Gathering and Evaluation - BRIDGE*)

Od zaposlenih u EY-ju zahtijeva se da koriste *BRIDGE* u mnogim okolnostima da identifikuju, procijene i dobiju unaprijed odobrenje potencijalnog poslovnog odnosa sa klijentom revizije, čime podržavamo našu usklađenost sa zahtjevima nezavisnosti.

Odbori za reviziju i nadzor nezavisnosti

EY prepoznaje važnu ulogu koju u kontroli poštovanja nezavisnosti imaju Odbor za reviziju i slična tijela korporativnog upravljanja. Nadležni i nezavisni odbori za reviziju u ime akcionara, imaju ključnu ulogu u zaštiti nezavisnosti i sprečavanja konflikta interesa. EY BiH je posvećen čvrstoj i stalnoj komunikaciji sa odborima za reviziju ili organima upravljanja. Kroz EY programe nadzora kvalitete, pratimo i testiramo usklađenost sa EY standardima za komunikaciju s odborima za reviziju, kao i prethodno odobrenje nerevizijskih usluga, gdje je to primjenjivo.

Ulaganje u
izuzetne talente
i kontinuirano
obrazovanje

Ulaganje u izuzetne talente i kontinuirano obrazovanje

Utjecaj pandemije COVID-19

Kontinuirana posvećenost EY-a ulaganju u talente će podstaći dalji napredak kvaliteta revizije, stvarajući stvarnu vrijednost i uvid za kompanije koje su predmet revizije EY timova. Čak i tokom perioda neuporedivih poremećaja, kompanije članice EY nastavile su da ulažu vrijeme i resurse kako bi izvukle najbolje iz svojih ljudi.

Prelazak na rad na daljinu na početku pandemije COVID-19 ubrzao je trend koji je već bio prisutan u revizorskoj profesiji. Revizori prelaze na fleksibilnije načine rada na osnovu zahtjeva entiteta koji su predmet revizije, revizorskih kompanija i pojedinca.

Ovo promjenjivo radno okruženje je ubrzalo potrebu da revizori bolje koriste dostupnu tehnologiju, da imaju agiln način razmišljanja koji obuhvata promjene i poremećaje i da efikasno rade u timovima.

Također je tokom pandemije povećan fokus na to kako timovi rade zajedno i na poboljšanju komunikacije. Kao dio toga, koristimo moć naše globalne mreže da dijelimo ideje o najboljim praksama na ključne teme - ulazak u organizaciju, pametni načini rada, blagostanje, podučavanje i mentorstvo, i angažovanje i unapređenje timskih iskustava.

Dodatno, organizacija je preduzela mjere za rješavanje novih rizika, kroz obuku i fokus na povećanju svijesti o ovim rizicima. Zajedničke teme na koje timovi treba da se fokusiraju se komuniciraju u cijeloj organizaciji.

Privlačenje i selekcija talenata

Nadmetanje za talentovane ljude sa relevantnim vještinama nikada nije bilo veće i pronalaženje sljedeće generacije visokokvalitetnih revizora glavni je prioritet. Ulažemo velike napore da naša mreža regrutera širom svijeta bude u toku sa aktuelnim trendovima i vrućim temama u reviziji, kako bi bili naoružani informacijama za razgovor sa kandidatima. Također istražujemo nekoliko inovacija u zapošljavanju koje imaju potencijal da nas učine privlačnijima za raznoliku publiku i poboljšaju iskustvo kandidata.

Kako bi se regrutovali ljudi koji se uklapaju u kulturu organizacije, važno je uzeti u obzir ne samo tehničku

izvršnost, već i druge atribute - komunikacijske vještine, visoke etičke standarde i sposobnost saradnje u timovima sa visokim učinkom. Od svih novozaposlenih se očekuje da zadovolje visoke standarde integriteta i da imaju jaku poslovnu sposobnost i liderski potencijal. Planiranje radne snage važan je pokretač jer EY nastoji da razumije, predvidi i predvodi promjene koje će utjecati na profesiju. Alati za planiranje omogućavaju kompaniji da modelira različite pretpostavke i identifikuje potrebne akcije na kratkoročnoj i dugoročnoj osnovi. Alati pomažu da se povežu različite inicijative vezane za talente, počevši od selekcije - identifikovanja broja ljudi i potrebnih vještina - a zatim povezivanja sa razvojem karijere. Ovo znanje omogućava EY organizaciji da ponudi značajan napredak i mogućnosti u karijeri.

Zadržavanje zaposlenih i njihova dobrobit

Nakon selekcije talentovanih ljudi, njihovo zadržavanje u kompaniji ključni je faktor koji doprinosi pružanju visokokvalitetne revizije. Zadržavanje može varirati u zavisnosti od spoljnih pokretača kao što su uslovi na tržištu. Međutim, postoji jedan faktor koji je globalno konzistentan: očekivanja zaposlenih.

Pitanje ravnoteže između posla i privatnog života postaje sve važnije za zaposlene u EY-ju. Ljudi su sada daleko više fokusirani na postizanje prave ravnoteže između svog profesionalnog i ličnog života. Zbog toga je sve važniji prioritet HR-a fokusiranje na dobrobit i poboljšanje svakodnevnog iskustva zaposlenih u EY-ju. Što organizacija može bolje da podrži dobrobit ljudi, veća je vjerovatnoća da će im pružiti ubjedljive razloge za nastavak karijere u okviru EY mreže. Nedavno pokrenuta Globalne EY strategija dobrobiti ima za svoj sveobuhvatni cilj da ugradi kulturu dobrostanja kroz posvećenost rukovodstva i obezbjeđivanje odgovarajućih resursa i mogućnosti za postizanje optimalnog zdravlja i učinka. Cilj je povećati zadovoljstvo poslom, pomoći ljudima da se brinu o sebi i da budu efikasniji.

Dodatno, manje je vjerovatno da će početnici u svijetu rada ostati u istoj organizaciji tokom cijele svoje karijere. Stoga povećanje zadržavanja sada znači više fokusa na putovanje nego na određeno mjesto. Dio ove posvećenosti predstavlja i snažniji fokus na upravljanje iskustvom, raspoređivanje revizora na angažmanima, gdje mogu da nađu prilike da prošire svoje znanje, kao dio dugoročnog napredovanja u karijeri.

Personalizovane karijere sa različitim iskustvima

Kako radna snaga postaje raznorodnija u smislu porijekla, vještina i obrazovanja, tako se i aspiracije mijenjaju. Kako više ljudi sa specijalizovanim vještinama ulaze u organizaciju, kompanije članice EY stvaraju raznovrsniji, fleksibilniji i agilniji set karijera za profesionalce zasnovanim na modelu pružanja usluga koje su usmjerene ka budućnosti.

Novozaposleni mogu imati različite nade u karijeri, tako da im se pružaju neophodni alati i procesi za upravljanje svojim napredovanjem. Individualizovana struktura karijere je od vitalnog značaja za privlačenje novih talenata i za pomaganje u razvoju i zadržavanju postojeće radne snage.

Promocije se fokusiraju na vještine ljudi, a ne na broj godina na poziciji. Na primjer, EY organizacija uvodi više „agilnih promocija“, gdje se napredovanje u karijeri odvija kada je pojedinac spreman, a ne u određeno vrijeme u godini.

Vidimo veliki uspjeh kroz ove redizajnirane karijerne puteve. U anketi zaposlenih u martu 2022. godine, 76% ispitanika se složilo da u EY postoje različiti putevi u karijeri koji će im pomoći da izgrade karijeru koja im odgovara (7% više u odnosu na 2021. godinu).

Upravljanje performansom

EY ima okvir za proces evaluacije koji povezuje karijeru, razvoj i učinak ljudi. Kroz stalne povratne informacije, razvoj, izuzetne savjetnike i razgovore o karijeri, on usklađuje pojedince sa EY strategijom i omogućava ljudima da se usredsrede na budućnost. Personalizovani nalog doprinosi tome da se lakše interpretira lični učinak spram rukovodstva u EY svijetu, uključujući kvalitet, upravljanje rizikom i tehničku vještinu, kao i procjeni učinak spram kolega istog ranga. Povratne informacije dobijene tokom godišnjeg ciklusa prikupljaju se i koriste kao informacije za programe naknade i nagrađivanja.

U središtu okvira su razgovori između zaposlenog i njegovog savjetnika, koji pokrivaju teme kao što su različit razvoj karijere, primjena nove tehnologije, iskustvo u novim timovima i učenje. Ovi razgovori pomažu da se identifikuju mogućnosti za dalji razvoj i da se izgrade vještine usmjerene na budućnost.

Okvir za proces evaluacije proteže se na partnere, principale, izvršne direktore i direktore i primjenjuje se u svim kompanijama članicama EY širom svijeta. On jača globalnu poslovnu agendu nastavljajući da povezuje učinak sa širim ciljevima i vrijednostima. Proces uključuje postavljanje ciljeva, stalne povratne informacije, planiranje ličnog razvoja i godišnju evauaciju učinka, i sve je povezano sa priznanjem i nagradom partnera. Dokumentovanje ciljeva i učinka partnera je kamen temeljac procesa evaluacije. Ciljevi partnera firme članice moraju odražavati različite globalne i lokalne prioritete kroz šest metrika, od kojih je najvažniji kvalitet.

Angažovanje

Angažovanje zaposlenih vitalni je znak uspjeha u izgradnji prave kulture. Profesionalci u reviziji žele da osjete da je njihovom poslodavcu stalo do njihovog napretka i zadovoljstva poslom. Razumijevanje ambicija, zabrinutosti i pritisaka sa kojima se suočavaju ljudi u EY-ju omogućava da se stvori bolje okruženje u kojem mogu da napreduju.

Stepen angažovanja se redovno prati kroz različite kanale, a anketa zaposlenih u martu 2022. godine pokazala je da je 72% profesionalaca u reviziji imalo povoljan stav u pogledu angažovanja, a ova brojka nastavlja da raste.

Slušanje stavova i briga zaposlenih u EY ključni je element u povećanju angažovanja. Strategija slušanja EY profesionalaca daje našim ljudima glas na svakom koraku njihovog EY iskustva, tako da znamo šta im je potrebno i šta EY može da uradi kako bi pomogao u stvaranju izuzetnih iskustava. Razumijevanje razvojnih perspektiva i iskustava zaposlenih od suštinskog je značaja za pružanje ponude vrijednosti našeg poslodavca - Izuzetno EY iskustvo. Na vama je da ga izgradite.

Istraživanje EY puls zaposlenih (*EY People Pulse*) sprovodi se tri puta godišnje kako bi se prikupile povratne informacije o ključnim elementima koji podstiču angažovanje i zadržavanje zaposlenih. Svaka anketa se fokusira na različite strateške pokretače (karijera, učenje i vještine, itd.) i uključuje druge relevantne teme.

Anketa o timskom EY iskustvu još jedan je ključni element naše strategije slušanja zaposlenih, čiji je cilj poboljšanje i objedinjavanje svakodnevnog iskustva za naše timove na angažmanima. Članovi tima koji ispunjavaju uslove daju povratne informacije o svom iskustvu na angažmanu kroz niz pitanja, ocijenjenih na skali od pet poena. Ove povratne informacije pružaju korisne uvide i puteve za opipljive promjene na nivou tima na angažmanima.

2021. godine osnovana je mreža *Global Voices* za diskusiju o širim pitanjima. Grupa od 200 ljudi sa visokim ocjenama sa svih nivoa i svih podsluga iz revizije daju povratne informacije ili doprinose idejama za niz različitih strateških prioriteta. Efikasno funkcioniše kao „tabla“, pružajući vrijedne perspektive i uvide i pomaže u oblikovanju strategije. Inicijativa također pruža priliku višem rukovodstvu da detaljno iznese svoju viziju budućnosti, a zatim dozvoli da se to proširi kroz organizaciju.

Akademija za reviziju

Kako se EY digitalna revizija stalno razvija, važno je dopuniti ključne revizorske vještine sa sve većim spektrom novih mogućnosti. Svake godine, sadržaj i fokus Akademije za reviziju prilagođavaju se novim tehnologijama i strateškim prioritetima koji promovišu kvalitet revizije. Sve promjene su dogovorene od strane rukovodstva, u skladu sa preporukama Globalnog upravnog odbora zaduženog za učenje u reviziji.

Nalazi kontrole i provjere kvaliteta redovno se pregledaju kako bi se procijenili i riješili osnovni uzroci, a zaključci se zatim unose u nastavni plan i program Akademije za reviziju kako bi se unaprijedilo i ojačalo kontinuirano učenje.

Timovi mogu biti sigurni da dobijaju osnovno učenje svjetske klase koje je ujednačeno na globalnom nivou. Bilo da to uključuje fokusiranje na promjene u regulativi, savladavanje novih tehnologija ili ugrađivanje analize podataka u postojeće revizorske prakse, Akademija za reviziju ima resurse da podrži svaku potrebu. Štaviše, Akademija za reviziju podstiče i osnažuje pojedince da primjenjuju profesionalni skepticizam, kritički razmišljaju i pružaju izuzetne usluge svojim klijentima.

Kao odgovor na pandemiju COVID-19, Akademija za reviziju sada pruža kombinaciju učenja na zahtjev i simulacije ili učenja zasnovanog na studijama slučaja koje se može pratiti bilo uživo ili virtuelno.

Profesionalni razvoj

Da bi podstakao izgradnju novih vještina, program EY bedž (*EY Badge*) omogućava profesionalcima da steknu vještine usmjerene na budućnost u tri različita stuba: tehnologiji, liderstvu i biznisu. Predmeti obuhvaćeni programom uključuju analitiku, transformativno liderstvo, održivost, vještačku inteligenciju, *blockchain*, robotsku automatizaciju procesa, inovacije, *cyber* bezbjednost i digitalne vještine, kao i određene sektorske sposobnosti koje su veoma tražene. Kako se program razvija tako se redovno dodaju novi bedževi.

Bedževi se dodjeljuju na osnovu globalno dosljednih kriterija i smatraju se kao digitalna kvalifikacija koju primaoci mogu da uključe u svoje biografije, gdje god da ih karijera kasnije odvede, kako bi demonstrirali šta su naučili tokom svog iskustva u EY. EY je bila prva organizacija za profesionalne usluge koja je ponudila takav program, uz povećanje broja zainteresovanih kako sve više članova tima prepoznaje važnost upravljanja sopstvenim portfoliom vještina.

Od 30. juna 2022. godine dodijeljeno je 37.500 EY bedževa trenutnim profesionalcima u reviziji, uključujući 13.100 samo u analitici i strategiji podataka. Pored toga, više od 13.000 EY bedževa je dodijeljeno ljudima koji su od tada napustili EY. Ovo je značajno dostignuće s obzirom na to da se EY bedž zasniva na samoinicijativi i dopunjuje zahtjevan program osnovne obavezne obuke za revizore.

Sa EY bedžom je povezana i *EY Tech MBA*, onlajn kvalifikacija koju dodjeljuje *Hult International Business School*, trostruko akreditovani univerzitet. Ovo je prvi put da je organizacija veličine EY ponudila takvu kvalifikaciju svim svojim zaposlenima. Nakon uspjeha *EY Tech MBA*, također u saradnji sa *Hultom*, EY je pokrenuo master studije iz poslovne analitike i održivosti. Obje su prve kvalifikacije te vrste, i obje su besplatno dostupne svim zaposlenima u EY.

Ukupno, tokom finansijske godine do 30. juna 2022. godine, EY profesionalci u reviziji obavili su 8,2 miliona sati učenja (u poređenju sa 8,5 miliona sati prethodne godine), u prosjeku po 86,5 sati po zaposlenom.

U anketi zaposlenih iz marta 2022. godine, 87% ispitanika je reklo da im EY pruža prilike za učenje koje izgrađuju vještine koje su im potrebne da bi bili uspješni (povećanje od 1% u odnosu na mart 2021. godine), a 83% je reklo da im ono što uče u EY-u pomaže da ostvare svoje aspiracije u karijeri (porast od 1% u odnosu na 2021. godinu).

Također postoje različiti programi učenja koji su razvijeni posebno za partnere iz kompanija članica. Oni su dostupni svim partnerima kompanija članica širom svijeta i pokrivaju teme uključujući transformativno liderstvo, disruptivna tehnologija i održivost. Oni su dopunjeni intenzivnim, detljnim, programima za odabrane grupe partnera na teme poput liderstva klijenta i disruptivna tehnologija, a postoje i redovni programi učenja o temama specifičnim za reviziju, kao što je prevara.

Ukoliko kompanija članica EYG pruža usluge revizije i pregled MSFI (Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja) finansijskih izvještaja, relevantni članovi tima se obučavaju da postanu MSFI akreditovani.

EY BiH od svojih stručnjaka za reviziju zahtijeva da steknu najmanje 40 sati kontinuiranog stručnog usavršavanja svake godine i najmanje 120 sati tokom trogodišnjeg perioda. Od ovih sati, 50% (20 sati svake godine i 60 sati tokom trogodišnjeg perioda) moraju uključivati obuke vezane za reviziju i računovodstvo.

Program mobilnosti

U organizaciji koja se prostire u više od 150 zemalja, mogućnosti da se iskusi posao i život su podjednako rasprostranjene. Ljudi dolaze u EY zbog izuzetnih iskustava, što uključuje i geografsku mobilnost. Obavezna rotacija kompanija i povećana želja za raznovrsnošću i fleksibilnošću znače da je sada još važnije imati prave ljude na pravom mjestu u pravo vrijeme i dovoljno ljudi sa dovoljno vremena za izvršavanje revizorskih angažmana.

Neizbježno, ograničenja putovanja tokom pandemije značila su da su mnoga iskustva van granica država morala biti pauzirana. Međutim, u septembru 2021. godine, zastarjeli programi mobilnosti su pojednostavljeni u jednu novu ponudu – *Mobiliti4U* – koja pruža profesionalcima u reviziji da kroz jednu ulaznu tačku lociraju globalne mogućnosti. Pokriveni su i fizički i virtuelni zadaci, uključujući zamjenu poslova, gdje pojedinci mogu da zamijene uloge sa kolegama iz EY-ja na dugoročnoj ili kratkoročnoj osnovi. U anketi zaposlenih u martu 2022. godine, 84% ispitanika je reklo da smatra da ima pristup radnom iskustvu koje im je potrebno za izgradnju karijere, a u anketi četiri meseca ranije, 82% ljudi je reklo da smatra da ih EY priprema za efikasan rad sa klijentima i kolegama iz različitih zemalja i kultura.

Znanje i interne komunikacije

Pored profesionalnog razvoja i procesa evaluacije rada zaposlenih, razumijemo značaj obezbjeđenja pristupa najnovijim informacijama našim zaposlenima u reviziji kako bismo im pomogli pri obavljanju profesionalnih dužnosti. U te svrhe, EY je izvršio i značajna ulaganja u znanje i komunikacijske mreže kako bi se omogućilo brzo širenje informacija, putem Interneta te pomoglo ljudima da međusobno saraduju i podijele iskustva najboljih primjera iz prakse. To ima sve veći značaj pri otklanjanju rizika koji se javljaju kao rezultat pandemije. Neki od primjera su:

- ▶ *EY Atlas*, koji uključuje međunarodne računovodstvene i revizorske standarde i prateća uputstva,
- ▶ Publikacije u vezi sa najnovijim izmjenama u računovodstvenoj regulativi kao što su ilustrativni primjeri finansijskih izvještaja, najnovije izmjene i unapređenja standarda revizije i računovodstva,
- ▶ *Global Accounting and Auditing News* je nedjeljnik koji pokriva globalne politike i procedure koje su vezane za reviziju i nezavisno izvještavanje, unapređenja pravilnika koja postavljaju oni koji uspostavljaju i standarde regulacije kao i interne komentare na temu istih,
- ▶ Upozorenja iz prakse i *webcast*-ovi koji pokrivaju širok spektar globalnih tema, kao i tema koje su specifične za svaku zemlju, usmjerene su ka stalnom unapređenju prakse Revizije i uvjeravanja u kompanijama članicama.

Prihodi i naknade

Prihodi i naknade

Prihodi predstavljaju kombinovane, nekonsolidovane, prihode kao i troškove koji su prefakturisani klijentima, ali i prihode koji se odnose na druge EY članice. Prezentovani prihodi potiču i od revizorskih i od nerevizorskih klijenata.

Prihodi u tablici navedeni su u skladu sa lokalnim zakonskim propisima i uključuju:

- ▶ Prihode od zakonskih revizija godišnjih i konsolidovanih finansijskih izvještaja društava od javnog interesa, i društava koja pripadaju grupi čiji su vlasnici društva od javnog interesa,
- ▶ Prihode od zakonskih revizija godišnjih i konsolidovanih finansijskih izvještaja drugih društava,
- ▶ Prihode od računovodstvenih usluga,
- ▶ Prihodi od ostalih usluga.

Finansijske informacije za godinu koja je završila 31. decembra 2022. godine, izraženo u KM

Usluge	Prihod	Procenat
Zakonske revizije pojedinačnih i konsolidovanih finansijskih izvještaja	1.667.486	44.45%
Ostale revizije i reviziji srodne usluge	sadržano u prethodnom	N/P
Prihodi od računovodstvenih usluga	795.594	21.21%
Prihodi od ostalih usluga	1.288.293	34.34%
Ukupni prihod	3.751.373	100%

Kvalitet predstavlja okosnicu naše poslovne strategije i ključni je element pri utvrđivanju našeg sistema upravljanja učinkom. Partneri i drugi zaposleni u EY BiH ocjenjuju se i dobijaju naknade na osnovu kriterija koji uključuju određene indikatore kvaliteta i upravljanja rizicima. Isto tako, kada se partneri u EY BiH ne pridržavaju standarda kvaliteta, preduzimaju se korektivne radnje. To može uključivati praćenje učinka, prilagođavanje kompenzacije, dodatnu obuku, dodatni nadzor ili preraspoređivanje – ili, u slučajevima ponovljenih ili posebno ozbiljnih neusaglašenosti, isključenje iz EY.

EY zabranjuje ocjenjivanje i davanje nagrade odgovornim partnerima za reviziju i ostalim ključnim partnerima na revizijskim angažmanima zasnovane na prodaji nerevizorskih usluga njihovim revizijskim klijentima. Ovo učvršćuje profesionalnu obavezu naših partnera za očuvanjem naše nezavisnost i objektivnosti.

Razvili smo posebne kriterije za ocjenu kvaliteta i upravljanja rizicima koji uzimaju u obzir sljedeće:

- ▶ Pružanje tehničke stručnosti
- ▶ Naše vrijednosti kroz ponašanje i odnose
- ▶ Demonstriranje znanja i liderstva u kvalitetu i upravljanju rizicima
- ▶ Usaglašenost sa politikama i procedurama
- ▶ Usaglašenost sa zakonima, propisima i profesionalnim dužnostima

Naša filozofija naknada za partnere zahtijeva diferencirane nagrade na osnovu nivoa učinka partnera, a u skladu sa okvirom za proces evaluacije. Partneri se ocjenjuju godišnje, na osnovu kvaliteta pruženih usluga, odnosa sa klijentima kao i tržišnih i finansijskih pokazatelja.

Poslujemo u sistemu gdje se zahtjeva da godišnja ocjena učinka partnera bude usklađena sa ocjenom kvaliteta njegovog rada.

Kako bi se utvrdile tržišne vrijednosti za različite vještine i uloge te kako bi se izvrsni pojedinci privukli i zadržali, sljedeći faktori se također uzimaju u obzir prilikom izračunavanja ukupne nagrade:

- ▶ Iskustvo
- ▶ Uloga i odgovornost
- ▶ Dugoročni potencijal

Dodatak 1: Lista klijenata revizije koji su društva od javnog interesa

Dodatak 1: Lista klijenata revizije koji su društva od javnog interesa

Klijenti revizije EY BiH koji su društva od javnog interesa

U poslovnoj godini završenoj 31. decembra 2022. godine, društvo Ernst & Young d.o.o. Sarajevo izvršilo je reviziju sljedećih društava od javnog interesa i sa njima povezanih lica:

Banka Poštanska štedionica a.d. Banja Luka
Energopetrol d.d.
INTEREUROPA RTC d.d. Sarajevo
Intesa Sanpaolo Banka d.d. BiH
MANN+HUMMEL BA d.d. Tešanj MANN+HUMMEL BA J.S.C. Tešanj
NLB Banka a.d. Banja Luka
Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo
Union Banka d.d. Sarajevo

Sarajevo, 30. aprila 2023. godine

Danijela Mirković

Prokurista

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo

Dodatak 2: Spisak registrovanih EYG kompanija članica

Dodatak 2: Spisak registrovanih EYG kompanija članica

Spisak registrovanih EYG kompanija članica u državama članicama EU ili EEA

Na 30. jun 2022. godine, sljedeće kompanije članice EYG registrovane su za obavljanje zakonskih revizija u državama članicama EU ili EEA:

Država članica	Statutarni revizor ili revizorska kuća
Austrija	Ernst & Young Wirtschaftsprüfungsgesellschaft m.b.H.
Belgija	EY Assurance Services SRL
	EY Bedrijfsrevisoren SRL
	EY Europe SRL
Bugarska	Ernst & Young Audit OOD
Hrvatska	Ernst & Young d.o.o.
Kipar	Ernst & Young Cyprus Limited
	Ernst & Young
	Ernst & Young CEA (South) Services Ltd
	Ernst & Young CEA (South) Holdings Plc
Republika Češka	Ernst & Young Audit, s.r.o.
Danska	EY Godkendt Revisionspartnerselskab
	EY Grønland Godkendt Revisionsanpartsselskab
Estonija	Ernst & Young Baltic AS
	Baltic Network OU
Finska	Ernst & Young Oy
Francuska	Artois
	Auditex
	Ernst & Young Audit
	Ernst & Young et Autres
	EY & Associés
Picarle et Associes	
Njemačka	Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
	Ernst & Young Heilbronner Treuhand-GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
	EY Revision und Treuhand GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
	Treuhand-Süd GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft Steuerberatungsgesellschaft
	TS GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
	TS Treuhand GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
	Schitag Schwäbische Treuhand GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
Grčka	Ernst & Young (Hellas) Certified Auditors Accountants S.A.
Mađarska	Ernst & Young Könyvvizsgáló Korlátolt Felelősségű Társaság
Island	Ernst & Young ehf
Irska	Ernst & Young Chartered Accountants

Država članica	Statutarni revizor ili revizorska kuća
Italija	EY S.p.A.
Latvija	Ernst & Young Baltic SIA
Lihtenštajn	Ernst & Young AG, Basel
	Ernst & Young GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
	Ernst & Young AG, Vaduz
Litvanija	Ernst & Young Baltic UAB
Luksemburg	Ernst & Young Luxembourg S.A.
	Ernst & Young S.A.
Malta	Ernst & Young Malta Limited
Nizozemska	Ernst & Young Accountants LLP
Norveška	Ernst & Young AS
Poljska	Ernst & Young Audyt Polska sp. z o.o.
	Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Finance sp. k
	Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Doradztwo Podatkowe sp. k.
	Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
	Ernst & Young Usługi Finansowe Audyt sp. z o.o.
Portugal	Ernst & Young Audit & Associados - SROC, S.A.
Rumunija	Ernst & Young Assurance Services SRL
	Ernst & Young Support Services SRL
Slovačka	Ernst & Young Slovakia, spol. s r.o.
Slovenija	Ernst & Young d.o.o.
Španija	ATD Auditores Sector Público, S.L.U
	Ernst & Young, S.L.
Švedska	Ernst & Young AB

Ukupni promet za godinu koja je završila 30. juna 2022. godine za ove kompanije članice EYG, proistekao iz zakonskih revizija godišnjih i konsolidovanih finansijskih izveštaja bio je približno 2.34 milijardi Eura.

EY | Stvaramo bolje poslovno okruženje

EY postoji kako bi stvorio bolje poslovno okruženje, pomažući u stvaranju dugoročne vrijednosti za klijente, ljude i društvo i kako bi bi gradio povjerenje na tržištima rada.

Korištenjem podataka i tehnologije, raznovrsni EY timovi u preko 150 zemalja grade povjerenje putem usluga uvjeravanja i pomažu klijentima da se razvijaju i transformišu.

Kroz rad u oblasti revizije, savjetovanja, prava, kreiranja strategije, porskog i transakcionog savjetovanja, EY timovi postavljaju prava pitanja kako bi našli nove odgovore na složene probleme sa kojima se danas suočava svijet.

EY predstavlja globalnu organizaciju i može se odnositi na jednu ili više firmi članica Ernst & Young Global Limited, svaka od kojih je odvojeno pravno lice. Ernst & Young Global Limited, kompanija locirana u Velikoj Britaniji, ne pruža usluge klijentima. Informacije o načinu na koji EY prikuplja i koristi lične podatke i opis prava koje pojedinci imaju u skladu sa zakonodavstvom o zaštiti podataka dostupni su putem ey.com/privacy. Kompanije članice EY ne primjenjuju ovu politiku u zemljama gdje je to zakonom zabranjeno. Za više informacija o našoj organizaciji, posjetite ey.com.

© 2022 Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
All Rights Reserved.

Sva prava zadržana.
u preko 150 zemalja
BMC Agency GA 151342597
EYG no. 006680-21Gbl
ED None

Ovaj materijal je pripremljen samo u opšte informativne svrhe i nije predviđeno oslanjati se na njega za računovodstvene, poreske, pravne ili druge stručne savjete. Molimo vas da se obratite svojim savjetnicima za određeni savjet.

ey.com